

18. Huoltotoimi¹⁾

Yleiskatsaus huoltotoimintaan

Huoltolautakunnan toiminta-alalla kertomusvuonna esiintynyt merkittävin käytännöllinen saavutus oli ensimmäisten huollettavien muuttaminen uuteen vanhainkotiin helmikuun 11 p:nä. Tapahtuman johdosta pidettiin vanhainkodissa tupaantuliaistilaisuus, jossa oli saapuvilla myös mm. kaupunginvaltuuston ja muiden kaupungin johtoelimiin jäseniä. Kertomusvuonna otettiin vanhainkodissa lopullisesti valmistuneina käyttöön neljä hoidokkirakennusta, joihin voitiin sijoittaa yhteensä 360 vanhusta. Myöskin pantiin alulle ne muutostyöt, joiden tarkoituksena on kunnalliskodin asteittainen muuttaminen kroonikkojen hoitolaksi ja jotka valmistunevat v:een 1958 mennessä. Muita sosiaaliin toimintaan kuuluvia toimenpiteitä, joita huoltolautakunta joutui täytäntöönpanemaan, olivat huoltolautakunnan alaisissa työtuissa työttömille helsinkiläisille naisille 2. 2. — 29. 5. välisenä aikana järjestetyt ammattikurssit. Sosiaaliohjelmajärjestyksen edellyttämän yhteisen neuvottelukokouksen pitivät huoltolautakunta, lastensuojelulautakunta ja lastentarhain lautakunta joulukuun 17 p:nä.

Huoltolautakunnan toiminta-alaa koskevasta kertomusvuonna annetusta yleisestä lainsäädännöstä mainittakoon tärkeimpinä 8. 5. annettu asetus lapsilisälain täytäntöönpanoasetuksen muuttamisesta, 29. 6. annettu laki sotilasvammalain muuttamisesta ja asetus vastaavan täytäntöönpanoasetuksen muuttamisesta, samana päivänä annettu laki sotilasvammalain soveltamisesta eräisiin vahingoittuneisiin ja sairastuneisiin sekä heidän omaisiinsa ja vastaava asetus. Lisäksi merkittävään valtioneuvoston päätös invalidihuollon antamisesta eräille jatkuvaa sairautta poteville invalideille.

Yhteiskunnallisen huollon kaupungille aiheuttama taloudellinen rasitus kohosi jonkin verran edellisestä vuodesta, aiheutuen pääasiallisesti huollettavien lukumäärän lisääntymisestä ja laitoshuoltokustannusten kasvamisesta.

Köyhäinhoidon avunsaajien luku nousi tuntuvasti ja oli välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaisluku 12 623, mikä merkitsi 2 454 henkilön eli 24. 1 %:n lisäystä edelliseen vuoteen verraten. Tämä välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuinen luku oli korkein sitten v:n 1941.

Viimeisen kymmenen vuoden ajalta ovat välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuiset lukumäärät sekä heidän prosentuaalinen osuutensa kaupungin väestöstä seuraavat:

Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väki- luvusta	Vuosi	Avustettujen lukumäärä	% väki- luvusta
1944	6 768	2. 6	1949	9 782	2. 7
1945	7 049	2. 6	1950	9 475	2. 6
1946	8 106	2. 4	1951	9 361	2. 5
1947	8 385	2. 3	1952	10 169	2. 6
1948	8 326	2. 3	1953	12 623	3. 2

¹⁾ Eräät kertomukseen kuuluvat tilastotaulukot, joita ei ole otettu tähän teokseen, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisissa vuosikirjassa.

Huoltolautakunnan työtuvissa huoltoperiaatteen pohjalla työskennelleiden työntekijäin määrä ja heidän työpäiviensä summa oli jatkuvasti alhainen. Raittiushuollon kohteeksi joutuneiden juopuneena tavattujen henkilöiden lukumäärä aleni hieman, kun sitä vastoin irtolaishuollossa olleiden ja alkoholistihuoltoa saaneiden lukumäärät kohosivat tähänastisiin huippuarvoihinsa.

Huoltotoimen kustannuksista mainittakoon, että bruttomenot nousivat edellisestä vuodesta n. 126. s milj. mk tehden kertomusvuonna 1 039 482 952 mk. Nettomenot olivat 685. s milj. mk.

A. Huoltolautakunta ja sen toiminta

I. Kokoonpano ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 11 jäsentä ja 11 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisjäseniä oli vastaava määrä. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:

Konttoripäällikkö K. Järnefelt
 Insinööri F. Kreander
 Toimitsija I. Mattila
 Tullipäällysmies S. Lindroos
 Liittosihteeri V. Porkkala
 Rouva M. Björklund
 Huoltosihteeri A. Koskinen
 Teologian tohtori V. Päivänsalo
 Rouva A. Salminen
 Rouva E. Stolt
 Toimitsija A. Seme

Varajäsenet:

Rouva K. Suontausta
 Insinööri B. Oljelund
 Sosionomi L. Veijalainen
 Rouva G. Meinander
 Autonasentaja E. Nurminen
 Terveysseisar U. Laaksonen
 Rouva K. Andersson
 Insinööri V. Toivanen
 Rouva M. Salmenkylä
 Sorvaaja L. Santanen
 Rouva S. Saveri

Lisäjäsenet:

Vahtimestari E. Hintikainen
 Rouva A. Appelberg
 Rouva D. Niklander
 Toimistosihteeri M. Tamminen
 Autonasentaja O. Lundén
 Tarkastaja M. Ahlberg
 Toimitusjohtaja S. Saarinen
 Vahtimestari E. Laaksonen
 Toiminnanjohtaja I. Turunen
 Rouva K. Nieminen
 Rouva V. Pessi

Varalisjäsenet:

Vaatturi G. Nyman
 Kansakjohtaja K. Saltzman
 Koneenhoitaja K. Lampila
 Maisteri O. Suominen
 Kappaompelija L. Pyykkö
 Rouva L. Sjöblom
 Maisteri M. Valla
 Huoltojohtaja R. Orava
 Lastentarhjoht. T. Särkijärvi
 Rouva A. Riuttu
 Ompelija E. Heiskanen

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Järnefelt ja varapuheenjohtajana jäsen Kreander.

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu viiteen valvontapiiriin ja kukin niistä kahteen alueeseen. Alueiden valvojina toimivat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet.

Jaostot ja huoltolaitosten johtokunnat. Sosiaaliohjesäännön mukaisesti huoltolautakunta asetti kertomusvuodeksi seuraavat 12 jaostoa: hallintojaosto, omaisuus- ja korvausjaosto, 6 huoltojaostoa, alkoholistihuoltojaosto, irtolaishuoltojaosto, työhuoltojaosto sekä kodinperustamis- ja lapsilisäjaosto.

Hallintojaostoon kuului lautakunnan puheenjohtaja Järnefelt puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Kreander varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä huoltolautakunnan asettamien johtokuntien ja huoltolautakunnan toisten jaostojen puheenjohtajat, nimittäin jäsen Päivänsalo kunnalliskodin johtokunnan puheenjohtajana, jäsen Mattila Tervalammen työlaitoksen johtokunnan puheenjohtajana, huoltotoimen toimitusjohtaja Asteljoki omaisuus- ja korvausjaoston puheenjohtajana sekä apulaisjohtajat Toivola, Lindroos ja Salo muiden jaostojen puheenjohtajan ominaisuudessaan.

Omaisuus- ja korvausjaostoon kuului puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja, varapuheenjohtajana jäsen Koskinen ja kolmantena jäsenenä lisäjäsen Appelberg.

Huoltojaostoissa I—VI toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Lindroos ja lisäjäsen Hintikainen, toisessa jaostossa jäsen Lindroos ja lisäjäsen Lundén, kolmannessa jaostossa jäsen Stolt ja lisäjäsen Ahlberg, neljännessä jaostossa jäsen Salminen ja lisäjäsen Niklander, viidennessä jaostossa jäsen Seme ja lisäjäsen Tamminen sekä kuudennessa jaostossa jäsen Porkkala ja lisäjäsen Laaksonen.

Alkoholistihuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola sekä valittuina jäsen Salminen ja lisäjäsen Hintikainen.

Irtolaishuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Toivola sekä jäseninä jäsen Porkkala ja lisäjäsen Tamminen.

Työhuoltojaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Salo ja jäseninä lautakunnan jäsen Björklund ja lisäjäsen Pessi.

Kodinperustamis- ja lapsilisäjaostoon kuuluivat puheenjohtajana apulaisjohtaja Salo ja jäseninä lautakunnan jäsen Seme sekä lisäjäsen Saarinen.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaistosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

kunnalliskodin johtokuntaan puheenjohtajana Päivänsalo, varapuheenjohtajana Koskinen ja jäsenenä Turunen;

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Mattila, varapuheenjohtajana Björklund ja jäsenenä kaupunginagronomi J. Kukkonen sekä

työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Stolt sekä kolmantena jäsenenä Saarinen.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa, hallintojaostossa sekä irtolais- ja alkoholistihuoltojaostoissa oli E. Saastamoinen, omaisuus- ja korvausjaostossa, kunnalliskodin johtokunnassa sekä työtupien johtokunnassa W. Elki ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa rahatoimenjohtaja E. v. Frenckell.

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 10 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 90 asiaa. Hallintojaosto kokoontui 11 kokoukseen, joissa käsiteltiin kaikkiaan 181 asiaa. Jaostoilla oli kokouksia seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku	Jaosto	Kokouksia	Pöytäkirjojen pykälien luku
I	26	221	Omaisuus- ja korvaus- jaosto	10	216
II	26	226	Kodinperustamislain- ja lapsilisäjaosto	28	93
III	26	223	Työhuoltojaosto	28	218
IV	25	221	Alkoholistihuoltojaosto	25	588
V	22	265	Irtolaishuoltojaosto ...	25	320
VI	28	203			

Kunnalliskodin johtokunta kokoontui 14 kertaa käsitellen 387 asiaa. Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 17 kokousta ja niissä pidettyjen pöytäkirjojen pykälä yhteensä 172. Työtupien johtokunta kokoontui 11 kertaa käsitellen 129 asiaa.

II. Tärkeimmät päätökset

Huoltotoimistojen piirirajat. Työmäärän tasoittamiseksi I, II ja IV huoltotoimistojen kesken päätti huoltolautakunta ¹⁾ siirtää eräitä alueita IV huoltotoimiston piiristä I ja II huoltotoimistojen piireihin ja valmistaa ko. piirien uudet alueet seuraaviksi: I piiri: Lauttasaari sekä alue, jota rajoittavat Hietalahti, Bulevardi, Mannerheimintie, rautatie, Eläintarhanlahti, Kaisaniemenlahti, Siltavuoren satama, Pohjoissatama ja Kruununvuorenselkä; II piiri: alue, jota rajoittavat rautatie, Teollisuuskatu, Hämeentie, Käenkuja, Sörnäisten satama, Siltavuoren satama, Kaisaniemenlahti ja rautatie; IV piiri: alue, jota rajoittavat Hietalahti, Bulevardi, Mannerheimintie ja rautatie pää- ja rantaratojen risteykseen asti, sekä lisäksi Huopalahti, Haaga, Konala, Tali (Pitäjänmäki) ja Etelä-Kaarela.

Köyhäinhoidon periminen yksityisiltä. Perimistoiminnassa noudatettaviksi yleisohjeiksi huoltolautakunta vahvisti ²⁾ seuraavat normit:

¹⁾ Huoltolk. 2. 1. 4 §. — ²⁾ S:n 18. 5. 48 §.

yksityisiin korvausvelvollisiin kohdistuvassa köyhäinhoidon perimistoiminnassa

(Nettotulo = bruttotulo miinus verot ja vuokra.)

Nettotulo luontols- etuineen, mk/kk	Yksinäinen henkilö		Yksinäinen henkilö + lapsi		Mies + vaimo, joista toinen ansiotyössä		Mies + vaimo + 1 lapsi		Mies + vaimo + 2 lasta		Mies + vaimo + 3 lasta		Mies + vaimo + 4 lasta		Mies + vaimo + 5 lasta	
	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen	Ensisijainen	Toissijainen
Perittävä määrä, mk/kk																
17 000	500	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18 000	1 000	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19 000	1 500	1 100	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20 000	2 100	1 600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21 000	2 600	2 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22 000	3 100	2 300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23 000	3 600	2 700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24 000	4 200	3 200	—	—	500	400	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25 000	4 900	3 700	500	400	1 000	800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26 000	5 400	4 100	1 000	800	1 600	1 200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27 000	5 900	4 400	1 500	1 100	2 100	1 600	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28 000	6 500	4 900	2 000	1 500	2 600	2 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
29 000	7 000	5 300	2 500	1 900	3 100	2 300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30 000	7 800	5 900	3 100	2 300	3 800	2 900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
31 000	8 400	6 300	3 600	2 700	4 300	3 200	500	400	—	—	—	—	—	—	—	—
32 000	9 000	6 800	4 200	3 200	4 900	3 700	1 000	800	—	—	—	—	—	—	—	—
33 000	9 500	7 100	4 700	3 500	5 400	4 100	1 500	1 100	—	—	—	—	—	—	—	—
34 000	10 100	7 600	5 200	3 900	5 900	4 400	2 000	1 500	—	—	—	—	—	—	—	—
35 000	11 000	8 300	5 900	4 400	6 700	5 000	2 600	2 000	—	—	—	—	—	—	—	—
36 000	11 600	8 700	6 500	4 900	7 300	5 500	3 100	2 300	—	—	—	—	—	—	—	—
37 000	12 200	9 200	7 000	5 300	7 800	5 900	3 600	2 700	500	400	—	—	—	—	—	—
38 000	12 800	9 600	7 600	5 700	8 400	6 300	4 200	3 200	1 000	800	—	—	—	—	—	—
39 000	13 300	10 000	8 100	6 100	9 000	6 800	4 700	3 500	1 500	1 100	—	—	—	—	—	—
40 000	14 400	10 800	9 000	6 800	9 900	7 400	5 400	4 100	2 100	1 600	—	—	—	—	—	—
42 000	15 600	11 700	10 100	7 600	11 000	8 300	6 500	4 900	3 100	2 300	500	400	—	—	—	—
45 000	18 000	13 500	12 200	9 200	13 200	9 900	8 400	6 300	4 900	3 700	2 100	1 600	—	—	—	—
47 000	—	—	13 300	10 000	14 400	10 800	9 500	7 100	5 900	4 400	3 100	2 300	500	400	—	—
50 000	—	—	15 600	11 700	16 700	12 500	11 600	8 700	7 800	5 900	4 900	3 700	2 100	1 600	—	—
52 000	—	—	16 800	12 600	17 400	13 100	12 800	9 600	9 000	6 800	5 900	4 400	3 200	2 400	500	400
55 000	—	—	18 000	13 500	18 000	13 500	15 000	11 300	11 000	8 300	7 800	5 900	4 900	3 700	2 100	1 600
60 000	—	—	—	—	—	—	18 000	13 500	14 400	10 800	11 000	8 300	7 800	5 900	4 900	3 700
65 000	—	—	—	—	—	—	—	—	18 000	13 500	14 400	10 800	11 000	8 300	7 800	5 900
70 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18 000	13 500	14 400	10 800	11 000	8 300
75 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18 000	13 500	14 400	10 800
80 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18 000	13 500

Samalla lautakunta päätti antaa eräitä yleisohjeita taulukkojen soveltamisesta. Niinkään päätettiin, että yleisohjeista huolimatta velkomiseen voitiin ryhtyä aina milloin henkilö laiskuuden, välinpitämättömyyden, huolimattomuuden tai rikoksen takia tahi epäsosiaalisella elämäntavalla oli aiheuttanut oman, aviopuolisonsa tai alaikäisen lapsensa huollon tarpeen.

Alkoholistihuollon tehostaminen. Huoltolautakunta myönsi ¹⁾ talousarvioon alkoholistihuollon tehostamiseksi merkitystä määrärahasta avustuksina AA-Kotikerholle 300 000 mk, Vapaan Alkoholistihuollon kannatusyhdistykselle 150 000 mk ja Kansan Raittiusavulle 50 000 mk niiden suorittaman vapaaehtoisen alkoholistihuoltotyön tukemiseksi.

Kunnalliskodin hoitopäivämaksut. Kunnalliskodin edellisen vuoden tilinpäätöksen perusteella huoltolautakunta ²⁾ vahvisti huoltokustannusten perimistoiminnassa v. 1953 noudatettaviksi hoitopäivämaksuiksi seuraavat: 1) perittäessä korvausta valtiolta ja kunnilta 510 mk sekä 2) yksityisiltä korvausvelvollisilta a) Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 150 mk, b) muualla kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 510 mk ja c) kotipaikkaoikeutta vailla olevien hoidosta 510 mk.

Lisäksi päätettiin, että jos 2 b ja 2 c kohdassa tarkoitettua huollettavan korvausvelvollinen omainen oli viimeksi hengillekirjoitettu Helsingissä, voitiin häneen nähden perimistoiminnassa noudattaa 150 mk:n hoitopäivämaksua, mikäli korkeamman taksan soveltaminen johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuuteen.

Vanhainkodin hoitopäivämaksut. Huoltolautakunta vahvisti ³⁾ huoltokustannusten perimistoiminnassa v. 1953 noudatettaviksi vanhainkodin hoitopäivämaksuiksi: 1) perittäessä korvausta vierailta kunnilta 600 mk sekä 2) perittäessä korvausta yksityisiltä korvausvelvollisilta a) Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 250 mk, b) muualla kotipaikkaoikeuden omaavien hoidosta 510 mk ja c) kotipaikkaoikeutta vailla olevien hoidosta 510 mk.

Lisäksi päätettiin, että jos 2 b ja 2 c kohdissa tarkoitettua huollettavan korvausvelvollinen omainen oli viimeksi henkikirjoitettu Helsingissä, voitiin häneen nähden perimistoiminnassa noudattaa 250 mk:n hoitopäivämaksua, mikäli korkeamman taksan soveltaminen johtaisi ilmeiseen kohtuuttomuuteen.

Lautakunnan ja kaupungin edustajat erinäisissä tehtävissä. Lautakunta valitsi ⁴⁾ kroonisesti sairaiden laitoshoidon järjestelyä selvittämään asetettuun komiteaan edustajikseen kunnalliskodin ylilääkärin L. E. Töttermanin ja huoltotoimen toimitusjohtajan A. Asteljoen.

III. Esitykset

Kaupunginhallitukselle huoltolautakunta tai sen hallintojaosto teki esityksiä mm. seuraavista asioista: ammattikurssien järjestämisestä työtupiin helsinkiläisille työttömille naisille ⁵⁾; kunnalliskodin kirkon kellarin muuttamisesta kunnalliskodin ruumiskellariksi ⁶⁾; Vihdin kunnan Tervalammen kylässä sijaitsevan Ojala nimisen tilan, pinta-alaltaan 16,17 ha, ostamisesta Tervalammen työlaitoksen käyttöön ⁷⁾; Tervalammen työlaitoksen vioittuneen tallirakennuksen purkamisesta sekä uuden tallirakennuksen rakentamisesta ⁸⁾.

Yleisten töiden lautakunnalle huoltolautakunta antoi ⁹⁾ kaupunginhallituksen kehoituksen mukaisesti seuraavan ehdotuksen huoltolautakunnan osalta toteutettavaksi rakennusohjelmaksi:

V. 1953: 1) Oulunkylän vanhainkodin toisen rakennusvaiheen suorittaminen (1 hoidokkirakennus ja 1 henkilökunnan asuinrakennus, yhteiseltä tilavuudeltaan n. 22 000 m³), 2) kunnalliskodin C-rakennuksen muuttaminen kroonisten sairaitten hoito-osastoksi.

V. 1954: 1) Oulunkylän vanhainkodin kolmannen rakennusvaiheen suorittaminen (3 hoidokkirakennusta, yhteiseltä tilavuudeltaan n. 30 000 m³), 2) kunnalliskodin A-rakennuksen muuttaminen kroonisten sairaitten hoitotilaksi, 3) asuntolarakennuksen rakentaminen kunnalliskotiin n. 100 viranhaltijalle, 4) kunnalliskodin uuden keittiön rakentamisen aloittaminen, 5) kunnalliskodin uuden lämpökeskuksen rakentamisen aloittaminen.

V. 1955: 1) kunnalliskodin uuden keittiön rakentamisen loppuun saattaminen, 2) kunnalliskodin uuden lämpökeskuksen rakentamisen loppuun saattaminen, 3) asuntolaraken-

¹⁾ Huoltolk. 20. 4. 40 §. — ²⁾ S:n 1. 4. 30 §. — ³⁾ S:n 20. 4. 36 §. — ⁴⁾ S:n 2. 3. 18 §. — ⁵⁾ S:n 27. 1. 15 §. — ⁶⁾ S:n 20. 4. 37 §. — ⁷⁾ Hall.jsto 7. 9. 113 §. — ⁸⁾ S:n 4. 5. 68 §. — ⁹⁾ Huoltolk. 18. 5. 50 §.

nuksen rakentaminen n. 120:lle kunnalliskodin viranhaltijalle, 4) talli- ja varastorakennuksen rakentaminen Tervalammen työlaitokselle.

V. 1956: 1) asuntolarakennuksen rakentaminen n. 60:lle kunnalliskodin viranhaltijalle, 2) uuden hoidokkirakennuksen rakentaminen kunnalliskotiin; 5 kerrosta, joista neljä 46 potilaan hoito-osastoa ja yksi kerros diagnostiikka- ja terapiaosastoa varten, 3) vanhainkodin rakentaminen Munkkiniemen-Haagan suunnalle n. 150 huollettavalle.

Lisäksi tehtiin kaupunginhallitukselle eräiden virkojen järjestelyä, määrärahoja, ansio-merkkien myöntämistä sekä muita vähäisempiä juoksevia asioita koskevia esityksiä.

IV. Lausunnot

Vuoden kuluessa lautakunta antoi eri viranomaisille lukuisia siltä pyydettyjä lausuntoja. Osan näistä käsitteli huoltolautakunta, osan lautakunnan hallintojaosto. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja mm. seuraavista asioista: helsinkiläisten *vanhusten olojen parantamista* tutkimaan asetetun komitean mietinnöstä, jolloin esitettiin¹⁾, että koska nykyaikaisessa sosiaalihuollossa pyritään mahdollisimman kauan pitämään huollettava avohuollon avulla entisessä ympäristössään ja omassa kodissaan, olisi tämän mukaisesti vanhustenhuollon toimenpiteetkin järjestettävä niin, että vanhuksset voisivat viettää vanhuudenpäivänsä entisessä ympäristössään. Lautakunta tähdensi mm. vanhusten asuntokysymyksen järjestämisen, yksityisten vanhainkotien taloudellisen tukemisen, kroonisten sairaiden hoidon järjestelyn ja kodinhoitotoiminnan laajentamisen tärkeyttä ja kiireellisyyttä;

400-vuotiskoissäätiön sääntöehdotuksesta, josta antamassaan lausunnossa huoltolautakunta mm. ehdotti eräitä selvennyksiä ja käytännöllisiä muutoksia niihin perusteisiin, joilla vanhuksia otettaisiin asukkaiksi ko. säätiön vanhusten asuntoloihin²⁾;

vt Leivo-Larssonin ym. aloitteesta, jossa oli esitetty, että kaupungin talousarvioon merkittäisiin erityinen määräraha *toipilaspäivärahoiksi tuberkuloosiparantoloista ja -sairaalasta pääseville* toipilaille ns. toipilasaikana. Huoltolautakunta ehdotti ko. tarkoitukseen varattavaksi v:n 1954 talousarviossa 20 milj. mk sekä teki samalla ehdotuksen toipilasarajojen myöntämisessä noudatettaviksi ohjeiksi³⁾;

kaupunginhallituksen asettaman suunnittelutoimikunnan laatimasta ehdotuksesta nykyisen *kunnalliskodin* alueella olevien *rakennusten käyttämisestä ja muuttamisesta kroonisten hoitolaksi* siten, että neljässä rakennusvaiheessa v:een 1958 mennessä laitoksen paikkaluku olisi 932. Huoltolautakunta yhtyi lausunnossaan em. toimikunnan ehdotuksiin tähdentäen samalla suunnitelman toteuttamisen kiireellisyyttä⁴⁾.

Muista tärkeimmistä kaupunginhallitukselle annetuista lausunnoista mainittakoon mm. terveydenhoitolautakunnan lääkäriavustuksen kautta annetun lääkärinavun palkkioiden takaisin perimistä⁵⁾, kunnalliskodin pesulakysymystä⁶⁾ sekä Hirvihaaran kartanon maanviljelyksen lopettamista⁷⁾ koskevat.

Vapaiden huoltojärjestöjen avustusanomuksista antoi huoltolautakunta tai sen hallintojaosto kaupunginhallitukselle seuraavat lausunnot: 28:n eri järjestön ja yhdistyksen anomuksista, että niille yleishyödyllisten tarkoitusten määrärahasta myönnettäisiin apurahoja niiden toiminnan tukemiseksi⁸⁾; Sininauhaliiton anomuksesta ilmaisen tontin saamiseksi kaupungilta raittiuskodin rakentamista varten⁹⁾; Helsingin Kaupunkilähetyksen anomuksesta 500 000 mk:n suuruisen määrärahan ottamiseksi talousarvioon Rajamäen työsiirtolan avustamista varten¹⁰⁾; Saalem-Lähetyksen anomuksesta 5 milj. mk:n lainan saamiseksi rakenteilla olevaa vanhainkotiä varten¹¹⁾; Stiftelsen Blomsterfonden i Helsingfors -nimisen säätiön anomuksesta, jossa mm. pyydettiin 1.5 milj. mk:n avustusta vanhainkotien ylläpitoon¹²⁾; Stiftelsen Sjukhemmet i Helsingfors -nimisen säätiön anomuksesta, että sen omistamalle saira- ja vanhainkodille myönnettäisiin vuosittain avustuksena 350 000 mk sairaanhoitajattaren palkkaamista varten¹³⁾; Kirjoja Sokeille -nimisen yhdistyksen anomuksesta saada kaupungilta 300 000 mk:n suuruisen lisäavustus¹⁴⁾; Kovaosaisten Ystävät — De Nödställdas Vänner -nimisen yhdistyksen anomuksesta

¹⁾ Huoltolk. 12. 10. 76 §. — ²⁾ S:n 2. 3. 21 §. — ³⁾ S:n 18. 5. 49 §. 17. 6. 55 §. — ⁴⁾ S:n 27. 1. 13 §. — ⁵⁾ S:n 20. 4. 39 §. — ⁶⁾ Hall.jsto 14. 8. 110 §. — ⁷⁾ S:n 7. 12. 169 §. — ⁸⁾ Huoltolk. 1. 4. 32 §. — ⁹⁾ S:n 20. 4. 41 §. — ¹⁰⁾ Hall.jsto 11. 6. 85 §. — ¹¹⁾ S:n 11. 6. 86 §. — ¹²⁾ S:n 11. 6. 87 §. — ¹³⁾ Huoltolk. 31. 8. 68 §. — ¹⁴⁾ S:n 31. 8. 69 §.

500 000 mk:n avustuksen saamiseksi veljeskotejaan varten ¹⁾; Naisten Raittiuspalvelun anomuksesta 150 000 mk:n avustuksen saamiseksi alkoholistien neuvonta-asemaa varten ²⁾; AA-Kotikerhon anomuksesta, jossa pyydettiin raittiusmäärärahoista 200 000 mk:n suuruisista avustusta ³⁾.

Muut lausunnot. Eri jaostojensa toimesta huoltolautakunta antoi viranomaisille ja yksityisille huoltojärjestöille tuhansia yksityisiä henkilöitä ja huollonsaajia koskevia lausuntoja. Eniten pyysivät näitä lausuntoja Kansaneläkelaitos ja Valtion tapaturmatoimisto.

B. Huoltoviraston ja huoltolaitosten toiminta

I. Henkilökunta, huoneistot, kansliatyö

Henkilökunta. Huoltoviraston henkilökunnasta siirtyivät eläkkeelle II apulaisjohtaja H. Lindroos ja huoltotarkastaja S. Stjernvall sekä erosivat notaari J. Antman ja toimistonhoitaja P. Korvenmaa. Notaareiksi nimitettiin S. Vaismaa ja H. Kauppinen sekä toimistonhoitajaksi K. Kovanen. Kaupunkiliiton ansiomerkit myönnettiin kassanhoitaja E. Sjöblomille 30 vuoden sekä huoltotarkastaja S. Stjernvallille ja toimistoapulaiselle H. Weckströmille 20 vuoden palveluksesta.

Huoltolaitosten henkilökunnassa tapahtuneista muutoksista mainittakoon lääketieteen ja kirurgian tohtori S. G. Jokipiin nimittäminen vanhainkodin lääkärin virkaan ja lääketieteen lisensiaatti R. Stenströmin valitseminen kunnalliskodin röntgenlääkäriksi. Kaupunkiliiton ansiomerkit jaettiin seuraaville kunnalliskodin henkilökuntaan kuuluville: hoitaja A. Varjoselle, pesulan vs. apulaishoitaja L. Suutariselle, autonkuljettaja N. Lindholmille, leipoja H. Lehtiniemelle, pesuapulaisille E. Järviselle ja R. Virtaselle, siivooja S. Helinille kultaiset ansiomerkit sekä hoitajille M. Boreniukselle ja L. Koskelle, vahtimestari J. Varjoselle, pesuapulaiselle A. Kauppiselle, siivoojille J. Haloselle, J. Mäki-selle ja F. Sundströmille hopeiset ansiomerkit.

Huoneistot ym. Huoltotoimistot pidettiin yleisöä varten avoinna arkipäivisin klo 10—13 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 10—12. Asiamiesosastolla sekä erityishuoltoa hoitavilla toimistoilla, kuten alkoholisti- ja irtolaishuoltotoimistolla oli päivävastaanottojen ohella lisäksi määräpäivinä iltavastaanottoja.

Toimistotyö. Köyhäinhoitoa, sotilasavustuksia yms. varten asetettujen huoltotoimistojen huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 24 756 kotikäyntiä huoltotapausten tutkimiseksi. Toimistonhoitajat tekivät edellisten lisäksi 680 tarkistuskäyntiä avustuksensaajien luona. Toimistojen huoltosisaret suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä lapsia, sairaita, vanhuksia tai muita erityishuoltoa tarvitsevia henkilöitä. Näitä kotikäyntejä oli yhteensä 14 939.

Rekisteritoimistossa pidetyn avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 7 424, joten rekisteri vuoden päättyessä sisälsi kaikkiaan 198 169 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli ns. aktien luku kasvoi 6 053 ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 180 197. Toimistossa käsiteltiin vuoden aikana 4 874 sairaalahoitoa koskevaa anomusta, joiden johdosta annettiin maksusitoumus sairaaloihin 1 751 tapauksessa ja 569 tapauksessa varattomuustodistus. Sairaalahoitoanomuksista aiheutui kaikkiaan 1 572 huoltotarkastajien sairaalakäyntiä, joiden yhteydessä he suorittivat 3 489 henkilön haastattelun. Kansaneläkelaitoksen lausuntopyyntöjä eläkehakemuksista käsitteli toimisto 5 810 antaen niistä tarvittavat lausunnot. Nämä pyynnöt aiheuttivat yhteensä 1 205 huoltotarkastajien kotikäyntiä. Rekisteritoimistossa laadittiin lisäksi huoltotoimintaa valaisevat tilastolliset katsaukset sekä koottiin niitä varten tarvittava aineisto.

Kodinperustamislainatoimistossa otettiin vastaan 1 117 laina-anomusta. Asiakkaiden käyntejä oli toimistossa 5 056.

Lapsilisätoimisto suoritti sille saapuneiden ilmoitusten perusteella lainmukaiset lapsilisät niihin oikeutetuille nostajille, joiden luku vuoden viimeisenä neljänneksenä oli

¹⁾ Huoltolk. 27. 11. 89 §. — ²⁾ S:n 27. 11. 88 §. — ³⁾ Hall. jsto 29. 12. 181 §.

54 952 (edellisen vuoden vastaavana aikana 53 343). Näiden lisäksi lastensuojelulautakunta ja huoltolautakunta nostivat lapsilisän sen huostassa olevien tai laitoksissa hoidettavien lasten osalta.

Kodinhoitotoimistoon tehtiin kaikkiaan 3 329 pyyntöä kodinhoitoavun saamiseksi. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta toimisto peri yhteensä 1 403 380 mk.

Työhuoltotoimisto hoiti sotaorpojen työhuoltoon, ammattiopintojen avustamiseen ja invalidihuoltoon kuuluvat tehtävät ja teki sosiaaliministeriölle esityksiä tai antoi ministeriölle lausuntoja yhteensä 1 533 sekä laati 4 718 maksuosoitusta. Toimiston huoltotarkastajat suorittivat yhteensä 1 727 kotikäyntiä.

Irtolais- ja alkoholistihuoltotoimistoon ilmoitettiin kertomusvuoden aikana kaikkiaan 269 uutta irtolaistapausta, 930 uutta alkoholistitapausta sekä 521 uutta ns. raittiushuoltotapausta. Toimiston huoltotarkastajat saivat tutkittavakseen kaikkiaan 10 826 tapausta, joista suuri osa oli ns. vanhoja tapauksia. Tutkimuksia, kuulusteluja ja puhuteluja suorittivat huoltotarkastajat yhteensä 29 407. Alkoholistien lähettämistä alkoholistihuoltoloihin koskevia esityksiä toimisto teki 428. Yksityiskohtainen selvitys vuoden aikana irtolaishuollossa olleista 946 henkilöstä, alkoholistihuollossa olleista 3 715 henkilöstä sekä raittiushuoltolain kohteina olleista 742 henkilöstä on edempänä luvuissa Irtolaislakiin perustuva huolto, Alkoholistolakiin perustuva huolto ja Raittiushuolto.

Asiamiesostaston eri toimistojen suorittamista tehtävistä mainittakoon seuraavat numerotiedot:

Yleinen toimisto hoiti päätyönään täyteen huolenpitoon otettujen henkilöiden holhousasiat ja heidän omaisuutensa haltuunottoon, hoitoon ja rahaksimuuttoon liittyvät monipuoliset tehtävät, joiden yhteydessä lautakunnan puolesta jouduttiin runsaasti mm. esiintymään oikeusistuimissa. Vuoden aikana toimisto hoiti kaikkiaan 1 930 henkilön omaisuusasioita, joista 933 oli uusia, kertomusvuoden aikana vireillepantuja ja joista seuraavaan vuoteen siirtyi 1 113 muiden tultua vuoden kuluessa loppuunhoidetuiksi. Toimistossa pidetyn holhouskortiston mukaan oli holhouksessa vuoden alussa 863 ja lopussa 801 henkilöä.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-toimisto esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 494 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 2 112 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 1 160, joista 980 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitettyiksi 772, joista 674 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-toimistoon saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka koskivat 1 863 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 4 652:een.

Valtiontapauksen eli D-toimisto haki korvauksia valtiolta huoltolakien nojalla annetusta huollosta, jonka valtio on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 1 168 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 384 köyhäinhoitoa, 25 lastensuojeluhoitoa ja 5 molempia, 4 alkoholistihuoltoa, 2 irtolaishuoltoa, 369 tapauksessa oli kysymys sotasiirtolaishoidosta ja 379 tapauksessa siirtoväkeen kuuluville annetusta huollosta. Näiden lisäksi 964 tapauksessa oli kysymys kansaneläkkeen lisäeläkkeiden kunnanosuuksien korvaamisesta kotipaikkaoikeussäännösten mukaisesti. Edelleen toimisto haki korvausta 511 henkilölle sotilasavustuslain nojalla myönnetystä huoltoavustuksesta.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-toimisto velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 11 995 avunsaajapäähenkilölle annetusta avustuksesta, joista 7 854 koski huoltolautakunnan sekä 4 141 lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 2 897, joista 2 185 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 2 779 tapausta, niistä huoltolautakunnan 2 222 ja lastensuojelulautakunnan 557. Työlaitokseen toimisto lähetti 36 miestä ja 4 naista työllään korvaamaan saatua köyhäinhoitoa. Yksityisiin maksuvelvollisiin kohdistuva perimistoiminta tapahtuu pääasiassa huoltotoimistoissa L-toimiston valvomana. Toimistossa toimivat seuraavat erikoistyyryhmät: lastensuojeluhoidosta aiheutuvia korvauksia perivä ns. Ls-ryhmä, oikeudenkäynti- ja tutkimusasiain ryhmä, joka mm. hoitaa yksityisiä maksuvelvollisia vastaan kohdistettavat lain-

hakuasiat, työlaitokseen toimittamiset jne., sekä ns. eläkeasiain ryhmä, joka hoitaa huoltolautakunnalle kansaneläkkeistä aiheutuvat ja lautakunnalle maksettavaksi määrättyjä ja välitettäviä eläkkeitä koskevat asiat.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

a. Köyhäinhuoltolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avustuksensaajia oli yhteensä 11 525 henkilöä eli 2.9 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli tästä luvusta 4 149, naisia 7 002 ja alle 16-vuotiaita lapsia 374. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä lisäystä 2 128 henkilöä eli 22.6 %.

Tilapäistä avustusta eli yksinomaan kotiavustusta vuoden aikana alle 2 500 mk saaneita oli 1 098 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verrattuna merkitsi 326 henkilön eli 42.2 %:n lisäystä. Laskemalla molemmat edellä olevat avustuksensaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 12 623 henkilöä.

Näiden lisäksi tuli kotiin annetuista varsinaisista kotiavustuksista välillisesti osalliseksi 4 809 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 954 ja lapsia 3 855. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta osalliseksi tulneiden yhteissummaksi 17 432. Tämä lukumäärä on korkein sitten v:n 1941.

Yllä esitettyihin lukuihin sisältymättöminä ja niistä erillään pidettävänä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 863 sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 62 henkilöä. Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä vv. 1944—53 absoluuttisesti sekä suhteessa kaupungin hengille kirjoitetun väestön keskiluvun kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
Absoluuttiset luvut										
Varsinaiset avunsaajat	6 259	6 587	7 698	7 281	7 432	8 628	8 629	8 743	9 397	11 525
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	6 768	7 049	8 106	8 385	8 326	9 782	9 475	9 361	10 169	12 623
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	7 677	8 130	10 192	10 481	10 390	12 714	12 363	12 151	13 485	17 432
%:na väkiluvusta										
Varsinaiset avunsaajat	2.4	2.4	2.3	2.0	2.1	2.4	2.3	2.3	2.4	2.9
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	2.6	2.6	2.4	2.3	2.3	2.7	2.6	2.5	2.6	3.2
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	2.9	2.9	3.0	2.9	2.9	3.5	3.3	3.2	3.5	4.4

Seuraavassa esitetään yksityiskohtaisempia selvityksiä tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, varsinaisista avunsaajista. Näistä oli syntymäpaikan mukaan 79.4 % syntynyt muualla kuin Helsingin kaupungissa. Maalaiskunnissa oli syntynyt 58.8 %, kaupungeissa ja kauppaloissa 37.1 % ja ulkomailla 4.1 %. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16-vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä syntyneitä	3 184	5 925	37	9 146
%:na varsinaisista avunsaajista	76.7	84.6	9.9	79.4

Siten siis yli 3/4 miehistä ja runsaasti 4/5 naisista ei kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön, kun sen sijaan lapset, vähäisiä poikkeuksia lukuunottamatta, olivat helsinkiläissyntyisiä. Kertomusvuoden tilanne ei sanottavasti poikennut edellisistä vuosista.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 2 328 henkilöllä eli 20.2 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tai riidanalainen. Ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista on vv. 1944—1953 kehittynyt seuraavasti:

	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	1 314	1 590	1 834	1 625	1 693	1 890	1 847	1 961	2 006	2 328
%:na varsinaisista avunsaajista...	21.0	24.1	23.8	22.3	22.8	21.8	21.4	22.4	21.3	20.2

Helsingin kaupungissa avustettujen ns. ulkokuntalaisten ja valtion tapausten osuus muodosti siten viidenneksen kaikista varsinaisista köyhäinhoidon avunsaajista.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli hallitsevassa asemassa sairaus, kivullosuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 59.5 %, josta mielisairaus 16.5 %, tuberkuloosi 6.5 %, nivelreumatismi 1.1 %, vajaamielisyyys 1.0 %, raajarikkoisuus 0.6 %, sokeus ja kuurous 0.4 % sekä muut sairaudet 33.4 %. Suuruusjärjestyksessä toisella sijalla esiintyi syynä vanhuudenheikkous, 18.0 %, ja seuraavina työttömyys, 8.8 %, riittämätön ansio, 2.7 %, elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 1.6 %, synnytys, 1.5 %, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta, 1.4 %, aviopuolison perheensä jättäminen, 0.9 %, perheen suurilukuisuus, 0.5 %, aviopuolison kuolema, 0.3 %, sekä tässä mainitsemattomat muut syyt, 4.8 %. Eri sukupuolien osalta eroaa useimpien syyryhmien suhteellinen osuus varsin vähän. Kuitenkin muutamissa syyryhmissä sukupuolien välinen ero oli tuntuva: vanhuudenheikkous esiintyi syynä naisilla 24.9 %:lla, mutta miehillä vain 6.4 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli syynä miehistä 12.0 %:lla ja naisista vain 3.2 %:lla.

Keräämällä eri syyryhmät suuremmiksi ryhmiksi, jakaantuu niiden osuus prosentteina kymmenvuotiskautena 1944—53 seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953
Vanhuudenheikkous	30.8	27.4	25.4	26.5	22.5	20.3	22.1	22.0	21.3	18.0
Mielisairaus ja vajaamielisyyys	24.8	23.4	21.8	23.4	22.5	20.2	20.4	20.9	20.4	17.5
Muut sairaudet ¹⁾	34.9	39.0	40.5	38.9	42.7	44.2	43.9	43.4	42.3	42.1
Aviopuolison kuolema	0.2	0.1	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.2	0.4	0.3
Perheen suurilukuisuus	0.4	0.4	0.6	0.9	1.0	0.7	0.8	0.9	0.7	0.5
Epäsosiaalinen elämäntapa ²⁾	4.1	5.0	6.3	6.4	6.5	7.1	6.7	7.6	8.7	8.4
Työttömyys	0.7	1.1	1.2	0.9	0.8	2.5	1.4	1.0	2.3	8.8
Muut syyt ³⁾	4.6	3.6	4.0	2.7	3.7	4.8	4.5	4.0	3.9	4.4
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Eri ikäryhmissä vaihteli erilaisten syiden suhteellinen osuus kertomusvuonna suuresti. Niinpä sairaus ja mielisairaus olivat hallitsevina avuntarpeen syinä alle 65-vuotiailla, kun taas yli 65-vuotiaiden pääasiallisimpana syynä oli vanhuudenheikkous. Erikseen on lisäksi huomattava, että 16—19 ja 20—29-vuotiaiden kohdalla epäsosiaalisen elämäntavan osuus syynä oli melkoisen suuri.

Seuraava taulukko osoittaa lähemmin avuntarpeen syiden suhteellisen osuuden eri ikäryhmissä.

¹⁾ Erilaiset sairaudet, sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — ²⁾ Avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä ym. — ³⁾ Riittämätön ansio, aviopuolison synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Avuntarpeen syy	16-19 v. %	20-29 v. %	30-39 v. %	40-49 v. %	50-59 v. %	60-64 v. %	65 v.— %
Vanhuuden heikkous	—	—	—	—	—	—	58.5
Mielisairaus ja vajaamielisyys	11.5	16.1	19.5	22.7	24.8	18.5	10.4
Muut sairaudet	26.7	32.4	38.1	48.9	61.3	69.6	27.6
Aviopuolison kuolema	0.6	0.5	0.4	0.4	0.3	0.3	0.1
Perheen suurilukuisuus	—	0.4	1.5	1.0	0.5	—	—
Epäsosiaalinen elämäntapa	23.6	27.6	18.0	8.9	2.4	1.8	0.4
Työttömyys	21.0	16.5	15.9	12.8	7.7	5.2	0.9
Muut syyt	16.6	6.5	6.6	5.3	3.0	4.6	2.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

Alle 16-vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli lapsen sairaus tai viallisuus, 20.1 %, vanhemmista johtuva seikka, 77.5 %, ja jokin muu syy, 2.4 %.

Aikuisiin avunsaajiin nähden selvitettiin myös avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsy, milloin sen katsottiin oleellisesti vaikuttavan avustuksen tarpeeseen. Huomioon otettava lisäsy esiintyi 2 675 henkilön kohdalla, joista 1 156:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivulloisuus tai muuten vähentynyt työkyky, 520:lla riittämätön ansio, 352:lla juoppous tai muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus sekä 168:lla perheen suuruus, muiden lisäsyiden esiintyessä harvemmin.

Avustuksen muodon mukaan ryhmittyivät varsinaiset avustuksensaajat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 383	2 697	340	4 420
» yksityishoidossa olleita	3	2	—	5
» kotiaavustusta saaneita	1 921	3 007	21	4 949
Laitoshoidon lisäksi kotiaavustusta saaneita	842	1 296	13	2 151
Yhteensä	4 149	7 002	374	11 525

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa huoltotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiaavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia ¹⁾	Yhteensä
Laitoksissa olleita	2 225	3 993	353	6 571
Yksityishoidossa olleita	3	2	—	5
Kotiaavustusta saaneita	1 921	3 007	21	4 949
Yhteensä	4 149	7 002	374	11 525

Laitoshoidtoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiaavustuksen ohella sai siis 6 571 henkilöä eli 57.0 % varsinaisista avunsaajista (ed. v. 60.5 %) ja yksinomaan kotiaavustusta 42.0 % (ed. v. 39.4 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 %.

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. V. 1937 aloitettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, jatkettiin edelleen. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna annettiin keskeytymättä vähintään 6 kk:n aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta kesti vähintään 9 kk. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteella avustusta saaneet henkilöt jakautuvat seuraavasti:

Avustuksen muoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 470	3 341	6	4 817
Lyhytaikainen	2 679	3 661	368	6 708
Yhteensä	4 149	7 002	374	11 525

¹⁾ Lasten saama kotiaavustus käsitti etupäässä heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä tms.

Suurin osa eli 58.2 % kaikista varsinaisista avunsaajista sai lyhytaikaista avustusta. *Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä.* Siviilisäädyn mukaan varsinaisista 16 vuotta täyttäneistä avunsaajista oli naimattomia 41.0 %, naimisissa olevia 27.9 %, eronneita 11.6 % ja leskiä 19.5 %. Miehet ja naiset ryhmittäytyivät varsin eri tavoin: kun miehistä oli naimattomia 37.0 %, naimisissa olevia 45.2 % ja leskiä 6.3 %, oli naisista naimattomia 43.4 %, vajaa kolmasosa eli 27.3 % oli leskiä ja vain 17.7 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 11.5 % ja naisista 11.6 %. Syntyperän mukaan oli alle 16-vuotiaista 86.3 % aviosyntyisiä, 13.4 % aviottomia ja yhden syntyperä oli tuntematon. Isä oli kuollut 33 avustetulta lapselta ja 25 lapsen isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista 96.8 % oli 16 vuotta täyttäneitä ja vain 3.2 % alle 16-vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli seuraavan taulukon mukainen:

Ikä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	67	1.6	90	1.3	157	1.4
20—29	516	12.4	746	10.7	1 262	11.3
30—39	808	19.5	860	12.3	1 668	15.0
40—49	1 042	25.1	1 019	14.6	2 061	18.5
50—54	413	10.0	471	6.7	884	7.9
55—59	316	7.6	517	7.4	833	7.5
60—64	315	7.6	535	7.6	850	7.6
65—69	263	6.3	710	10.1	973	8.7
70—	409	9.9	2 054	29.3	2 463	22.1
Yhteensä	4 149	100.0	7 002	100.0	11 151	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli 45.9 % kaikista täysikasvuista avunsaajista; naisia oli 54.5 %, mutta miehiä vain 31.4 %. Vanhuuden rajaksi tavallisesti määritellyn 65 vuotta oli avunsaajista sivuuttanut 30.8 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	104	2.5	131	1.9	235	2.1
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	44	1.1	73	1.0	117	1.1
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	232	5.6	754	10.8	986	8.9
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	261	6.3	600	8.6	861	7.7
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 734	41.8	1 855	26.5	3 589	32.2
Muita työntekijöitä	1 386	33.4	1 579	22.5	2 965	26.6
Merimiehiä ja kalastajia	88	2.1	14	0.2	102	0.9
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	98	2.4	161	2.3	259	2.3
Yksityisten palvelijoita	2	0.0	1 127	16.1	1 129	10.1
Muun elinkeinon harjoittajia	12	0.3	111	1.6	123	1.1
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia.....	188	4.5	597	8.5	785	7.0
Yhteensä	4 149	100.0	7 002	100.0	11 151	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- ym. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät yms. ja kuului näihin ryhmiin yhteensä yli puolet kaikista täysikasvuista avunsaajista, erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus kolme neljäsosaa, naisista n. puolet. Merkille pantava on lisäksi naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä.

Alle 16-vuotiaat lapset on ryhmitetty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- ym. ammattityöntekijöitä 54.8 %, muita työntekijöitä 21.1 %, liikeapulaisia ja työnjohtajia 12.0 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloja koskeva selvitys osoittaa: 3 099 avunsaajaa asui yhden huoneen asunnoissa, 1 245 kahden huoneen asunnoissa sekä 441 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 2 120 ja yömajoissa 678 henkilöä, loput olivat laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomat. Jos laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 40.9 %, kahden huoneen 16.4 %, kolmen ja useamman huoneen asunnoissa asui 5.8 %, asukkeina 28.0 % sekä yömajoissa 8.9 %.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoidtoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiaivustusta saaneista.

Laitoshoidto

Köyhäinhuoltolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 2 225 miestä, 3 993 naista ja 353 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 6 571 eri henkilöä (ed. v. 5 686).

Laitoshoitopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 1 178 011 (ed. v. 1 134 499), joten laitoksissa ollutta henkilöä kohden tuli keskimäärin 179.3 huoltopäivää (ed. v. 199.5).

Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden¹⁾ ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1953

16 vuotta täyttäneet

L a i t o s	H o i d o k i t			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	2 225	3 993	6 218	376 152	789 533	1 165 685	187.5
Kaupungin omat laitokset	1 902	2 894	4 796	328 478	613 749	942 227	196.5
<i>Huoltolautakunnan alaiset</i>	526	1 103	1 629	120 886	265 073	385 959	236.9
Kunnalliskoti	456	1 048	1 504	86 992	187 882	274 874	182.8
Vanhainkoti	107	328	435	27 005	77 191	104 196	239.5
Tervalammen työlaitos	73	—	73	6 889	—	6 889	94.4
<i>Toivolän oppilaskoti</i>	1	—	1	226	—	226	226.0
<i>Sairaalat</i>	899	881	1 780	53 850	41 904	95 754	53.8
Marian sairaala	335	341	676	8 785	9 755	18 540	27.4
Kivelän sairaala	233	378	611	10 255	18 320	28 575	46.8
Tuberkuloosiparantola	275	99	374	31 886	11 237	43 123	115.3
Auroran sairaala	72	54	126	1 917	1 122	3 039	24.1
Malmin sairaala	41	48	89	1 007	1 470	2 477	27.8
<i>Mielisairaalat ja sielullisesti sairaiden keskus-</i>							
<i>kodit</i>	578	1 044	1 622	153 516	306 772	460 288	283.8
Nikkilän sairaala	429	845	1 274	137 562	277 903	415 465	326.1
Kivelän sairaala	158	163	321	15 954	23 048	39 002	121.5
Keskuskodit	—	52	52	—	5 821	5 821	111.9
Muiden omistamat laitokset	417	1 288	1 705	47 674	175 784	223 458	131.1
<i>Vanhainkodit ja turvakodit</i>	36	491	527	5 776	93 046	98 822	187.5
Vanhainkoti Altnheim	—	8	8	—	2 017	2 017	252.1
» Aurinko	2	3	5	382	819	1 201	240.2
» Bergahemmet	—	3	3	—	551	551	183.7

¹⁾ Kahdessa tai useammassa laitoksessa esiintyvä hoidokki on otettu summaan vain kerran.

Laitos	Hoidokk			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohtaa
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Vanhainkoti De gamlas hem	—	8	8	—	2 392	2 392	299.0
» Helenahemmet	—	5	5	—	1 034	1 034	206.8
» Hemgården	—	3	3	—	1 055	1 055	351.7
» Iltala	—	4	4	—	1 185	1 185	296.8
» Kanerva	—	14	14	—	4 485	4 485	320.4
» Kylänpää	—	13	13	—	3 927	3 927	302.1
» Käpyrinne	2	14	16	517	3 490	4 007	250.4
» Lugnet	—	10	10	—	3 573	3 573	357.8
» Maria-yhdistyksen	—	26	26	—	7 874	7 874	302.8
» Rouvasväen yhdistyksen ...	—	9	9	—	1 797	1 797	199.7
» Ruotsalaisen metodistiseura-	—	4	4	—	1 368	1 368	342.0
kunnan	—	89	89	—	25 410	25 410	285.5
» Seurakuntain	4	—	4	1 112	—	1 112	278.0
» Sjömansro	3	1	4	429	365	794	198.5
» Syysaurinko	10	46	56	2 342	13 282	15 624	279.0
» Venäläisten	—	1	1	—	120	120	120.0
» Vesper	—	7	7	—	2 432	2 432	347.4
» Palvelijatarkoti, taloustyön-	—	11	11	—	242	242	22.0
tekijän yhdistyksen	8	6	14	446	286	732	52.8
Lepokoti: Kaisankoti	—	2	2	—	104	104	52.0
Lepopirtti	2	1	3	57	3	60	20.0
Mallusjoen	—	2	2	—	44	44	22.0
Päiväkumpu	2	—	2	32	—	32	16.0
Lomakoti: Lepolampi	1	—	1	30	—	30	30.0
Union	—	2	2	—	184	184	92.0
Hevossalmen Kurssi- ja Lomakoti	—	2	2	—	25	25	12.5
Seurakuntien Nuorisokoti	—	1	1	—	31	31	31.0
Raamattuopisto	—	1	1	—	18	18	18.0
Syväranan Toipilaskoti	—	73	73	—	4 926	4 926	67.5
Uupuvan Apu-Säätiön Hoitokoti	—	6	6	—	816	816	136.0
Ensikoti	—	66	66	—	4 101	4 101	62.1
Solhem äitikoti	—	61	61	—	3 637	3 637	59.6
Pippingskjöldin äitikoti	—	1	1	—	365	365	365.0
Emmauskoti	—	1	1	—	365	365	365.0
Kuhankosken Tyttökoti	—	1	1	—	365	365	365.0
Tyttöjen Työkoti	1	—	1	365	—	365	365.0
Hovin Koulukoti	—	1	1	—	292	292	292.0
Söderlundin Lastenkoti	—	1	1	—	66	66	66.0
Diakonissalaitoksen sairaskoti	—	1	1	—	365	365	365.0
Ävikin Kuuromyökkäkoti	1	—	1	64	—	64	64.0
Aulan kesäsiirtola	1	25	26	323	1 411	1 734	66.7
Työkodit ja siirtolat	1	—	1	323	—	323	323.0
Rajamäen työsiirtola	—	25	25	—	1 411	1 411	56.4
Turvakoti Väinölä	281	676	957	9 423	21 307	30 730	32.1
Sairaalat, parantolat yms.	—	159	159	—	1 830	1 830	11.5
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosastot	116	295	411	3 635	6 315	9 950	24.2
Helsingin yleisen sairaalan muut osastot ...	—	32	32	—	388	388	12.1
Kätilöopisto	2	6	8	74	350	424	53.0
Allergiasairaala	—	1	1	—	19	19	19.0
Boijen Sairaala	—	2	2	—	26	26	13.0
Diakonissalaitos	1	2	3	20	11	31	10.8
Radiumkoti	—	1	1	—	9	9	9.0
Sanerva sairaala	121	114	235	2 879	2 852	5 731	24.4
Suomen Punaisen Ristin Sairaala	1	—	1	4	—	4	4.0
Suomen Punaisen Ristin Plastiikkasairaala	2	—	2	91	—	91	45.5
Tilkka	12	6	18	343	95	438	24.8
Työterveyslaitos	—	1	1	—	365	365	365.0
Betania Sairaskoti	—	10	10	—	2 920	2 920	292.0
Helsingin Sairaskoti	1	4	5	4	72	76	15.2
Salve Sairasaputoimisto	1	—	1	38	—	38	38.0
Kuopion lääninsairaala	1	—	1	10	—	10	10.0
Loviisan yleinen sairaala	—	2	2	—	14	14	7.0
Nurmijärven kunnan sairaala	1	—	1	12	—	12	12.0
Porvoon Sairaskoti	—	1	1	—	8	8	8.0
Porvoon synnytyslaitos	—	1	1	—	—	—	—

L a i t o s	H o i d o k i t			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohteen
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Porvoon yleinen sairaala	—	1	1	—	15	15	15.0
Vihdin sairaala	—	1	1	—	365	365	365.0
Västra Nylands sjukhus	2	—	2	10	—	10	5.0
Erilaiset keuhkotautiparantolat	2	5	7	179	712	891	127.3
Invaliidisäätiön Huoltolaitos	5	2	7	158	118	276	39.4
Invaliidisäätiön parantola	1	—	1	137	—	137	137.0
Raajarikkoisten Huoltolaitos	—	1	1	—	2	2	2.0
Reumasäätiön sairaala	5	14	19	310	1 338	1 648	86.7
Tyrnävän Luontoisparantola	1	—	1	11	—	11	11.0
Veikkolan Parantola	10	34	44	860	3 014	3 874	88.0
Kaatumatautisten hoitolat	2	3	5	648	469	1 117	223.4
<i>Mielisairashoitolat</i>	<i>110</i>	<i>194</i>	<i>304</i>	<i>32 152</i>	<i>60 020</i>	<i>92 172</i>	<i>303.2</i>
Lapinlahden sairaala	9	12	21	292	905	1 197	57.0
Niuvanniemen sairaala	—	2	2	—	711	711	355.5
Pitkäniemen sairaala	1	3	4	365	1 095	1 460	365.0
Kellokosken Sairaala	43	65	108	11 873	21 402	33 275	308.1
Harjavallan piirimielisairaala	1	—	1	365	—	365	365.0
Tammisaaren piirimielisairaala	30	69	99	9 745	20 360	30 105	304.1
Uudenkaupungin piirimielisairaala	—	19	19	—	6 787	6 787	357.2
Vaalalan tylsämielisten lasten hoitola	6	7	13	1 847	2 555	4 402	338.6
Helsingin Diakonissalaitoksen Rinnekoti ..	19	17	36	6 935	6 205	13 140	365.0
Toivolän poikakoti	2	—	2	730	—	730	365.0

16 vuotta nuoremmat

L a i t o s	H o i d o k i t			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidettua kohteen
	Poikia	Tyt-töjä	Yhteensä	Poikien	Tyt-töjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	198	155	353	6 398	5 928	12 326	34.9
Kaupungin omat laitokset	150	115	265	5 131	4 776	9 907	37.4
<i>Sairaalat</i>	<i>147</i>	<i>113</i>	<i>260</i>	<i>4 676</i>	<i>4 259</i>	<i>8 935</i>	<i>34.4</i>
Marian sairaala	47	38	85	1 155	1 473	2 628	30.9
Kivelän sairaala	24	15	39	626	119	745	19.1
Tuberkuloosiparantola	4	7	11	827	1 195	2 022	183.8
Auroran sairaala	75	55	130	1 999	1 466	3 465	26.7
Malmin sairaala	4	1	5	69	6	75	15.0
<i>Mielisairaalat</i>	<i>4</i>	<i>2</i>	<i>6</i>	<i>455</i>	<i>517</i>	<i>972</i>	<i>162.0</i>
Nikkilän sairaala	1	1	2	38	365	403	201.5
Kivelän sairaala	3	1	4	417	152	569	142.3
Muiden omistamat laitokset	53	43	96	1 267	1 152	2 419	25.2
<i>Sairaalat, parantolat yms.</i>	<i>50</i>	<i>42</i>	<i>92</i>	<i>1 101</i>	<i>1 033</i>	<i>2 134</i>	<i>23.2</i>
Helsingin yleinen sairaala	41	36	77	880	875	1 755	22.8
Suomen Punaisen Ristin Sairaala	8	4	12	209	59	268	22.3
Allergiasairaala	1	1	2	12	7	19	9.5
Reumasäätiön sairaala	—	1	1	—	92	92	92.0
<i>Loma- ym. kodit</i>	<i>3</i>	<i>1</i>	<i>4</i>	<i>166</i>	<i>119</i>	<i>285</i>	<i>71.3</i>
Partioleirit	1	—	1	31	—	31	31.0
Punkaharjun lomakylä	1	—	1	14	—	14	14.0
Rusutjärven kotikoulu	1	1	2	121	119	240	120.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 80. s % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 32. s % huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä hoitopäivien luku mielisairaaloissa ja muissa mielisairaanhoidoissa oli melkein puolet eli 47. s % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa, vanhainkodissa sekä Tervallammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoitoa saaneista 526 miestä ja 1 103 naista

eli yhteensä 1 629 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 284 henkilön lisäystä. Näiden laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa.

Kunnalliskoti

Kertomusvuoden aikana aloitettiin kunnalliskodin Käpylässä sijaitsevista kiinteistöissä suunnitelmalliset muutostyöt laitoksen muuttamiseksi kroonikkojen hoitolaksi, jonka on laskettu valmistuvan v:een 1958 mennessä.

Suomen Kaupunkiliiton ansiomerkit pitkäaikaisesta palveluksesta jaettiin seuraaville kunnalliskodin viranhaltijoille: kultaiset ansiomerkit pesulan vs. apulaishoitaja L. Suutariselle, hoitaja A. Varjoselle, autonkuljettaja N. Lindholmille, leipoja H. Lehtiniemelle, siivooja S. Helinille sekä pesuapulaisille E. Järviselle ja R. Virtaselle sekä hopeiset ansiomerkit vahtimestari J. Varjoselle, hoitajille M. Boreniukselle ja L. Koskelle, siivoojille J. Haloselle, J. Mäkiselle ja F. Sundströmille sekä pesuapulaiselle A. Kauppiselle.

Hoidokit. Kunnalliskodissa hoidettiin kertomusvuonna 456 miestä ja 1 048 naista, yhteensä 1 504 eri henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 948 henkilöä, vuoden varrella otettiin 556 ja poistettiin 782 henkilöä. V:een 1954 jäi siis 722 henkilöä. Laitoksen työhuoneissa päivisin työskennelleitä, mutta kodeissaan asuvia työtupien miespuolisia työntekijöitä ei hoidokkilukuihin ole luettu.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	82	Lähetettiin muihin laitoksiin	51
Lähetettiin kotikuntaansa	1	Kuoli	320
Lähetettiin vanhainkotiin	328		
			<u>Yhteensä 782</u>

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina selviää seuraavasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu .	40	32	952	Heinäkuu ...	44	40	707
Helmikuu ..	24	106	896	Elokuu	42	37	721
Maaliskuu .	102	246	746	Syyskuu ...	31	46	729
Huhtikuu ..	50	54	747	Lokakuu ...	40	39	730
Toukokuu .	88	46	692	Marraskuu .	30	34	737
Kesäkuu ...	31	40	712	Joulukuu ...	34	62	730
				Koko vuosi	556	782	753

Huoltopäiviä oli koko vuonna 274 874 eli 182. s päivää keskimäärin hoidokkia kohden. Miespuoliset hoidokit olivat laitoksessa keskimäärin 190. s, naispuoliset 179. s hoitopäivää.

Menot ja tulot. Kunnalliskodin menot ja tulot, lukuunottamatta tuotantolaitoksia, ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin	170 742 064	Kunnalliskodin	1 305 517
Yhteiset menot	34 496 840	Luontoisetukorvaukset	7 727 855
	<u>Yhteensä 205 238 904</u>		<u>Yhteensä 9 033 372</u>

Tuotannollisten laitosten yhteinen voitto oli kaikkiaan 5 623 812 mk (ed. v. 1 466 189 mk). Siitä tuottivat voittoa kunnalliskodin työhuoneet 590 335 mk ja pesula 5 191 066 mk sekä puutarha tappiota 157 589 mk.

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli tuotantolaitosten menoja huomioonottamatta 746: 66 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja luontoisetutulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 713: 80 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten

voitto, jää hoitopäivän nettokustannukseksi 694: 42 mk. Kustannukset hoidokkien ja laitoksen henkilökunnan ruokinnasta olivat henkilöä ja päivää kohden 106: 95 mk, mihin eivät sisälly ruoanvalmistuskustannukset.

Hoidokkien työ. Työkykyiset hoidokit suorittivat maanviljelys- ja taloustöitä sekä työskentelivät laitosten työhuoneissa ja pesulaitoksessa.

Edellisenä vuonna alulle pantua askartelutyön neuvontaa laajennettiin uusien sairaosastojen perustamisen johdosta. Hoidokkien valmistamien askartelutöiden myyjäiset pidettiin joulukuun alussa.

Lääkärinhoito. Laitoksen röntgenosasto valmistui vuoden alussa, ja hoitoa sai kertomusvuonna 674 henkilöä.

Fysikaalista hoitoa annettiin 5 776 tapauksessa. Erilaisia hoitotapoja käytettiin seuraavasti: UKW 1 530, voimistelua 3 670, hierontaa 306, alppiaurinkoa 70 ja lämpölampua 200 kertaa, Poliklinikassa lääkärin vastaanotolla käyntien luku oli 1 686 ollen suurin tammikuussa, 218, ja pienin joulukuussa, 108.

Ruumiinavaus pyrittiin suorittamaan kaikissa tapauksissa, jolloin se kuolemansyyn selvillesaamiseksi oli toivottavaa, ja toimitettiin niitä 57 tapauksessa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 320 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.	Kuolemansyy	Mp.	Np.	Yht.
Vanhuudentaudit	—	10	10	Virtsaelinten taudit	3	5	8
Tartuntataudit	3	7	10	Kasvaimet	19	30	49
Hermoston taudit	10	29	39	Ruoansulatuselinten taudit	3	1	4
Verenkiertoelinten taudit ..	17	80	97	Herkistymissairaudet	—	2	2
Hengityselinten taudit	30	63	93	Veren ja vertamuodostavien elinten taudit	—	2	2
				Tapaturmat	1	5	6
				Yhteensä	86	234	320

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Laitoksen kirkossa pidettiin 29 suomenkielistä ja 4 ruotsinkielistä jumalanpalvelusta. Edellisissä oli osanottajia yhteensä 1 125 ja jälkimmäisissä 57 henkilöä. Sairasosastoissa pidettiin erikseen säännöllisesti hartaushetkiä, samoin haaraosastoissa ja muissa osastoissa tarpeen mukaan. Suomenkielisiä ehtoollisjumalanpalveluksia pidettiin 46, minkä lisäksi eri osastoissa ja yksityisille sairaille järjestettiin ehtoollistilaisuuksia.

Muuta henkistä virkistystoimintaa ylläpidettiin mm. hoidokkien opintokerhon avulla. Laitoksen kirjasto tyydytti omien kirjavarastojensa lisäksi kaupunginkirjastosta saatujen kirjaerien turvin hoidokkien ja henkilökunnan lukuhaltua. Lainauksien luku oli 4 914. Hoidokkien käytössä oli lisäksi 180 vuosikertaa suomen- ja ruotsinkielisiä päivä- ja aikakauslehtiä. Liikuntakyvyttömille ja huonosti liikkuville hoidokeille järjestettiin askartelutoimintaa asiantuntevan henkilön ohjaamana. Hoidokkien kerhohuoneistoon sijoitettu kanttiini tuotti niinkään hoidokeille virkistystä. Eri järjestöjen toimeenpanemia juhlia tehostivat säännöllisesti toimeenpannut kaitafilminäytännöt. Elokuvaesityksiä oli laitoksessa ja sen haaraosastoissa yhteensä 44 kertaa.

Työhuoneet. Puusepän- ja maalarintyöhuoneet sekä paja toimivat entiseen tapaan. Hoidokkien lisäksi työskenteli niissä huoltolautakunnan työtupien työntekijöitä, keskimäärin 16 miestä päivittäin. Hoidokkien työpäivien luku oli 2 535 ja työtupien työntekijöiden 5 356. Naiset työskentelivät käsityöosastolla. Työhuoneiden voitto oli 590 335 mk.

Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin laitoksen omiksi tarpeiksi; pääasiallisina viljelyskasveina olivat erilaiset ruokajuurekset ja vihannekset sekä rehuvilja. Tappio oli 157 589 mk.

Pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 379 926 kg vaatteita. Pesulassa työskenteli henkilökunnan lisäksi 3 hoidokkia. Pesula tuotti voittoa 5 191 066 mk.

V a n h a i n k o t i

Kuten tämän kertomuksen alussa on mainittu, aloitti uusi vanhainkoti toimintansa kertomusvuonna ensimmäisten hoidokkien muuttaessa sinne helmikuun 11 p:nä. Van-

hainkoti toimi toistaiseksi kunnalliskodin johtokunnan alaisena ja sen johtajana oli kunnalliskodin johtaja.

Hoidokit. Vanhainkodissa hoidettiin kertomusvuonna 107 miestä ja 328 naista eli yhteensä 435 eri henkilöä. Vuoden varrella poistettiin näistä 84, joten v. 1954 jäi laitokseen 351 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	9	Lähetettiin muihin laitoksiin	7
Lähetettiin kotikuntaansa	2	Kuoli	18
Lähetettiin kunnalliskotiin	48		
		Yhteensä	84

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Helmikuu ...	91	2	84	Elokuu	3	1	341
Maaliskuu ...	251	6	241	Syyskuu	10	11	348
Huhtikuu ...	31	11	343	Lokakuu	6	5	350
Toukokuu ...	7	7	348	Marraskuu ...	5	5	353
Kesäkuu	10	10	346	Joulukuu	6	13	352
Heinäkuu ...	15	13	333				
				Koko vuosi .	435	84	322

Huoltopäiviä oli koko vuonna 104 196 eli 239. 5 päivää keskimäärin hoidokkia kohden.

Menot ja tulot. Vanhainkodin menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Vanhainkodin	94 260 141	Vanhainkodin	519 232
		Luontoisetukorvaukset	2 483 041
		Yhteensä	3 002 273

Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 904: 64 mk. Jos vähennetään tulot, saadaan hoitopäivän nettokustannukseksi 875: 82 mk.

Huollettavien työ ja askartelu. Työkykyiset huollettavat suorittivat erilaisia voimiensa mukaisia töitä taloustehtävissä, erilaisissa korjaustoissa, yövartioinnissa ym. Yleensä on tämä toiminta ollut terapian luontoista.

Askartelutoiminta aloitettiin kesäkuussa ja se kohdistui pääasiassa naispuolisiin hoidokkeihin. N. 30 % laitoksen hoidokeista osallistui ko. toimintaan ja käsitti se tekstiilitöitä, matonkuteiden leikkaamista yms.

Lääkärinhoito. Vanhainkodin sairaalaosastossa (13 vuodepaikkaa) hoidettiin kertomusvuonna 200 potilasta, joista miehiä 35 ja naisia 165. Vanhainkodin poliklinikassa oli lääkärin vastaanotolla käyntien luku 2 225, ollen suurin syyskuussa, 272, ja pieni helmikuussa, 49.

Fysikaalisessa osastossa annettiin seuraavia hoitoja: lääkitysvoimistelua 1 451, lämpölamppuhoitoa 1 890 ja alppiaurinkoa 10 kertaa.

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 18 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tartuntataudit	—	1	1
Verenkiertoelinten taudit	1	11	12
Hengityselinten taudit	—	2	2
Virtsaelinten taudit	—	2	2
Ruoansulatuselinten taudit	—	1	1
Yhteensä	1	17	18

Sielunhoito ja muu henkinen huolto. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksessa suomenkielisiä 32, yhteensä 2 402 kuuntelijalle ja ruotsinkielisiä 2, yhteensä 29 kuuntelijalle. Ehtoollisjumalanpalveluksia oli 3. Lisäksi pidettiin hartaushetkiä osastoissa ja eri yhteisöt kävivät laitoksessa pitämässä hartaustilaisuuksia.

Laitoksen kirjastosta, jonka käyttöön mm. kaupunginkirjastosta saatiin kirjavalikoima, lainattiin vuoden aikana 1 452 teosta. Huollettavien käytössä oli lisäksi päivä- ja aikakauslehtiä yhteensä 100 vuosikertaa.

Muuta virkistystä laitoksen vanhuksille toivat lisäksi kanttiini, henkilökunnan järjestämät juhlat, ohjelmallinen askartelutuotteiden myyjäistilaisuus, 15 elokuvanäytöstä, keskusradio jne.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Laitoksessa hoidettiin kertomusvuonna kaikkiaan 655 eri henkilöä, kaikki miehiä.

Köyhäinhuoltolain nojalla oli laitoksessa 73 henkilöä. Vuoden alussa oli näitä 30 miestä, v. 1954 jäi 28.

Alkoholistilain nojalla hoidettiin vuoden aikana alkoholistihuoltolaosastossa 251 miestä. Seuraavaan vuoteen heitä jäi 76.

Lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla oli laitoksessa 331 eri miestä.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu ...	25	26	154.1	Heinäkuu	34	32	117.3
Helmikuu	38	27	156.1	Elokuu	43	28	127.8
Maaliskuu ...	41	24	157.1	Syyskuu	45	24	145.6
Huhtikuu	47	34	157.7	Lokakuu	41	54	162.2
Toukokuu ...	30	24	163.8	Marraskuu ...	20	19	161.8
Kesäkuu	31	38	149.1	Joulukuu	17	32	145.3
				Koko vuosi ¹⁾	412	362	149.7

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 54 247.

Menot ja tulot. Työlaitoksen bruttomenot olivat 27 723 807 mk ja bruttotulot 16 423 114 mk. Maatilan puhdas tuotto oli 2 087 621 mk. Bruttokustannus hoidokkia ja päivää kohden oli 511: 06 mk. Jos bruttomenoista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot, saadaan nettokustannukseksi 208: 31 mk (ed. v. 240: 30 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto, saadaan nettomenoksi 169: 83 mk (ed. v. 185: 07 hoitopäivältä).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, talous-, rakennus-, metsätalous- ym. töissä kaikkiaan 39 366 työpäivää. Hoidokkien laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 2 914 161 mk:n arvosta, mistä summasta 2 525 303 mk oli lapsen elatusavun turvaamisesta annetun lain nojalla työlaitoksessa olevien osuutta.

Terveystenhoito. Laitoksen lääkäri kävi kahdesti kuukaudessa ja kerran ylimääräisesti tarkastamassa hoidokkeja, ja hänen vastaanotoillaan kävi kaikkiaan 678 hoidokkipotilasta. Yleinen terveydentila laitoksessa oli tyydyttävä.

Henkinen huolto. Hoidokkien sielunhoidosta huolehtivat pääasiassa Vihdin seurakunnan papit pitämällä laitoksessa hartaustilaisuuksia. Lisäksi kävivät uskonnollisten järjestöjen edustajat hengellistä ohjelmaa esittämässä. Muu henkinen virkistystoiminta oli monipuolista ja hoidokkeja kehittävä. Huollettavien keskinäisiä kerhoiltoja, elo-

¹⁾ Laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen määrät eivät tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on voitu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

kuvanäytäntöjä, esitelmiä, juhlia ja illanviettoja pidettiin säännöllisesti. Useita urheilukilpailuja järjestettiin samoin shakki- ym. kilpailuja. Vielä mainittakoon radio-ohjelmien, sanoma- ja aikakauslehtien sekä laitoksen kirjaston tarjoamat viihdytys- ja kasvatumahdollisuudet.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa Forsbacka-nimisen tilan viljelykset mukaanluettuina 141.76 ha. Raivattua laidunmaata on yhteensä 16.64 ha. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat satomäärät.

K a s v i	Viljelysala, ha	S a t o	
		Kaikkiaan, kg	Hehtaaria kohden, kg
Syysrypsi	4.11	6 975	1 697
Peruna	5.75	59 650	10 374
Sokerijuurikas	5.25	152 412	29 031
Lanttu	1.30	32 000	24 615
Punajuuri	1.80	25 115	13 953
Kaali	2.00	44 000	22 000
Sekavilja (kaura + herne)	27.93	73 821	2 643
Syysruis	3.31	6 120	1 849
Ohra	8.04	18 546	2 307
Vehnä	4.82	7 543	1 565
Heinä, kuivana korjattu	35.70	109 200	3 059
» tuoreena korjattu (AIV)	5.05	30 000	5 941
Heinänsiementä	2.50	380	152
Naatit ja odelmä (AIV)	—	193 000	—

Lisäksi viljeltiin vihantarehua 1.02 ha:n suuruisella alueella. Kesantona oli 10.68 ha, laitumena 10.95 ha ja puutarhana 4.35 ha. Muiden viljelyksessä oli 1.00 ha ja tulvan alla 7.74 ha.

Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 107.

Nautakarja käsitti vuoden alussa 67.5 ja lopussa 61 nautayksikköä. Koko karjan keskituotanto oli tarkastusvuonna 1952—53 3 524 kg maitoa, 152 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.3 ja säännöllisten vastaavasti 3 525 kg, 150 kg, 4.2 %. Tilalla tuotettiin maitoa 158 315 kg, josta määrästä oli tarkastusmaitoa 103 760 kg. Parhaan lehmän vuosituotanto oli 6 011 kg maitoa, 257 kg rasvaa, rasvaprosentin ollessa 4.3 %. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 298 ja vuoden lopussa 313 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 409 sikaa. Kanalassa oli vuoden alussa 132 ja vuoden lopussa 125 kanaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 5 täyskasvuista henkilöä, joista 3 miestä ja 2 naista.

Kotiavustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiavustusta kaikkiaan 7 100 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 4 949 sai yksinomaan kotiavustusta vähintään 2 500 mk:n arvosta. Tilapäistä avustusta eli kotiavustusta alle 2 500 mk sai edellisten lisäksi 1 098 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annetusta kotiavustuksesta tuli vielä osalliseksi 954 aviopuolisoa ja 3 855 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset tulivat osallisiksi varsinaisesta kotiavustuksesta:

Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä	Lasten luku	Mies ja vaimo	Mies	Vaimo	Perheitä yhteensä
1	131	10	365	506	6	20	—	5	25
2	192	10	338	540	7	6	—	3	9
3	134	2	183	319	8	4	—	2	6
4	96	3	78	177	9	2	—	—	2
5	43	—	22	65	Yhteensä	628	25	996	1 649

Alle 16-vuotiaita lapsia oli näissä perheissä siis kaikkiaan 3 855 eli perhettä kohden keskimäärin 2.3 (ed. v. 2.5).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiaivustusta saaneet sekä siitä osallisiksi joutuneet, saadaan summaksi 13 007 (ed. v. 9 532), joka luku ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiaivustusta.

Kotiaivustukset annettiin osittain rahana, osittain vaatteiden, polttopuiden ym. luontoismuodossa. Kuukausittain tapausta kohden laskettu kotiaivustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1944 ...	519: 28	1946 ...	1 268: 69	1948 ...	2 412: 46	1950 ...	3 185: 12	1952 ...	5 012: 03
1945 ...	726: 90	1947 ...	1 646: 87	1949 ...	2 916: 18	1951 ...	4 026: 15	1953 ...	5 721: 29

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtupien työskentely tapahtui yhdeksänä työryhmänä, joista yksi käsitti miehiä ja kaikki muut naisia. Työntekijöitä voitiin talousarvion mukaan sijoittaa kaikkiin osastoihin yhteisesti 183. Työtuvat olivat suljettuina 20. 7. ja 19. 8. välisen ajan. Työtupien puutyöosaston lakkauttamisen jälkeen ovat mainitun osaston työntekijät jatkuvasti työskennelleet kunnalliskodin työhuoneissa.

Sen jälkeen kun kaupungin laitosten vaatetushankinnat keskitettiin työtupiin, ovat työtupien pääasiallisimpina töinä olleet tilaustyöt ko. laitoksille, ja nousi näiden osuus työtupien koko tuotannosta kertomusvuonna 98.6 %:iin.

Näistä mainittakoon vähävaraisten kansakoululaisten vaatteiden, sairaaloiden makuu- ym. vaatteiden, huoltolautakunnan avunsaajien pitovaatteiden, eräitten laitosten virkapukujen ym. valmistaminen. Jalkineiden jakelu huoltolautakunnan avunsaajille ja vähävaraisille kansakoulunoppilaille samoin kuin vastaava kenkien korjaus on niinikään ollut työtupien tehtävänä. Yksityisten tilaajien töitä voitiin suorittaa vain rajoitetusti.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 00 olevasta taulukosta 0 tarkemmin ilmenevällä tavalla ja oli pienimmillään, 134, elokuussa sekä suurimmillaan, 162, tammi-kuussa. Työntekijäin lukumäärä oli pitkin vuotta talousarviossa edellytettyä alhaisempi. Työpäiviä oli koko vuonna 31 774 ilman kunnalliskodin työhuoneissa työskennelleiden työpäiviä, joita oli 5 356.

Työtupien bruttomenot olivat 90 512 576 mk ja bruttotulot 89 220 944 mk, joten nettomenoiksi kirjanpidon mukaan jää 1 291 632 mk eli työntekijää ja työpäivää kohden 40: 65 mk. Nämä numerot eivät kuitenkaan anna oikeata kuvaa työtupien kustannuksista, koska niihin sisältyy kunnalliskodissa työskennelleiden palkkoja sekä työaineisiin ja kalustoon sidottuja menoeriä. Työaine- ja valmistevaraston sekä kaluston arvo, joka vuoden alussa oli 35 120 245 mk sekä lopussa 40 727 941 mk, lisääntyi vuoden aikana 5 607 696 mk. Kun tämä otetaan huomioon, osoittaa tulos työtupien tuottaneen voittoa 4 316 064 mk, mikä työntekijää ja työpäivää kohden merkitsi 135: 83 mk:n nettotulota (ed. v. 103: 94 mk).

Ns. ehkäisevänä huoltomuotona oli työtuvilla tietty taloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja voitiin niiden avulla joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita estää joutumasta suoranaisten köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinikään työtuvat tarjosivat jatkuvasti työmahdollisuuksia muutamille valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä vähäiselle määrälle työttömiä.

Lopuksi on huomautettava, että työtuvissa työskennelleitä henkilöitä ei ole tämän kertomuksen yleisissä, huoltoa saaneita koskevissa tilastollisissa selvityksissä luettu huollettaviin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa.

Lahjoitusrahastojen korkovaroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja ja muita lahjoituksia oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Aleksandras understöd rahasto ...	680	Kordelinin, Alfred, avustusrahas-	
Bergmanin, Maria, testamentti-		to	22 085
rahasto	860	Lampan, Elsa Maria, rahasto	1 390
Brobergin, Gustava Katarina, ym.		Liljebladin, Alma, rahasto	50 000
rahastot	1 572	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto...	540
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux		Sierckenin, Carl, rahasto	252
rahasto	920	Wavulinin, Waldemar, lahjoitus-	
Grefbergin, Emma, rahasto	10 170	rahasto	1 290
Gripenbergin, Hedvig Charlotta,		Westzynthiuksen, W. J. S., testa-	
rahasto	980	menttirahasto	1 810
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto ...	450		
Holmströmin, John, rahasto kai-			
nojen köyhien hyväksi	19 790		
		Yhteensä	112 789

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustuksina 62 henkilölle yhteensä 112 789 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annettun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole otettu huomioon tämän kertomuksen tilastokatsauksissa, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhuoltolain nojalla.

b. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 946 eri henkilöä, joista 372 miestä ja 574 naista. Niinä seitsemänätoista vuonna, joina voimassa olevaan irtolaislakiin perustuvaa irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on irtolais-huoltotoimenpiteitä kohdistettu seuraavaan lukumäärään eri henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1946	165	587	752
1938	132	359	491	1947	180	621	801
1939	176	466	642	1948	242	665	907
1940	145	551	696	1949	206	605	811
1941	112	579	691	1950	218	547	765
1942	69	597	666	1951	297	521	818
1943	75	629	704	1952	368	507	875
1944	63	571	634	1953	372	574	946
1945	71	548	619				

Kuten havaitaan, nousi irtolaishuollossa olleiden lukumäärä kertomusvuonna suurimmilleen.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 269, erikseen miehistä uusia 154 ja naisista 115. Eri vuosina on näiden ns. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1945	41	128	169
1938	71	171	242	1946	129	187	316
1939	79	185	264	1947	109	164	273
1940	53	238	291	1948	145	184	329
1941	35	169	204	1949	97	122	219
1942	20	202	222	1950	122	112	234
1943	37	203	240	1951	173	116	289
1944	15	116	131	1952	183	98	281
				1953	154	115	269
				Yhteensä	1 581	2 756	4 337

Tämä uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka irtolaislain voimassa ollessa ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 36.5 %, joten irtolaishuolto oli valtaosaltaan naisten huoltoa. Seuraavat selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, joissa uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa oli merkittävää eroa verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 161 eli 17.0 %, miehistä 18.8 % ja naisista 15.8 %.

Kaikista irtolaisista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	46.5	41.6	43.5
» maalaiskunnissa	52.4	57.0	55.2
Ulkomailla	1.1	1.4	1.3

Äidinkielenä oli suomi 876:lla eli 92.6 %:lla, ruotsi 61:llä eli 6.4 %:lla ja lopulla 9:llä jokin muu kieli.

Irtolaishuollon perusta. Ryhmittämällä lain mukaan irtolaishuoltoon joutuneet irtolaiset sen perusteen nojalla, jota on katsottu pääperusteeksi, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	77	20.7	51	8.9	128	13.5
Työn vieroksuminen	187	50.8	139	24.2	326	34.5
Kerjuu	4	1.1	1	0.2	5	0.5
Ammattihaureus	—	—	377	65.7	377	39.9
Muu peruste	104	27.9 ¹⁾	6	1.0	110	11.6
Yhteensä	372	100.0	574	100.0	946	100.0

Huoltotoimenpiteet. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	11	3.0	31	5.4	42	4.4
Kotikuntaan lähettäminen	30	8.1	25	4.4	55	5.8
Irtolaisvalvonta	159	42.7	134	23.3	293	31.0
Työlaitos	113	30.4	234	40.8	347	36.7
Pakkotyö	6	1.6	26	4.5	32	3.4
Jälkivalvonta	53	14.2	124	21.6	177	18.7
Yhteensä	372	100.0	574	100.0	946	100.0

Suljetussa laitoshuollossa oli siten viimeksi sovelletun huoltotoimenpiteen mukaan kaksi viidesosaa kaikista irtolaishuollon alaisista henkilöistä. Uusista irtolaisista jäi varoitustasteelle 11.1 %, valvonta-asteelle 42.0 %, työlaitoksessa oli 24.2 % ja jälkivalvonnassa 4.5 %.

Useissa tapauksissa toimitettiin irtolaisia työlaitokseen tai pakkotyöhön poliisin toimesta, koska irtolaislain mukaan poliisipäälliköllä on oikeus tehdä esitys irtolaisen huoltoon lähettämisestä ilman edelläkäyviä lievempiä toimenpiteitä, milloin tämä on kahden

¹⁾ Suurin osa näistä oli henkilöitä, jotka olivat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehdyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä.

Irtolaisten huoltopäivien luku työlaitoksissa oli kaikkiaan 61 512, josta 13 262 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly huoltopäivät pakkotyössä, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	188	50.5	272	47.4	460	48.6
Naimisissa olevia	113	30.4	145	25.3	258	27.8
Leskiä	15	4.0	35	6.1	50	5.3
Eronneita	56	15.1	122	21.2	178	18.8
Yhteensä	372	100.0	574	100.0	946	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli kaikista irtolaisista 111 eli 11.7 %. Miehistä erikseen oli aviottomia 11.8 % ja naisista 11.7 %.

Lapsia oli kaikkiaan 336 irtolaisella yhteensä 570.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteellinen osuus irtolaishuollossa olevista oli seuraava:

	18—20 v. ²⁾ %	21—29 v. %	30—39 v. %	40—49 v. %	50—59 v. %	60 v. — %	Yhteensä %
Miehiä	2.7	24.7	32.3	27.4	10.5	2.4	100.0
Naisia	3.8	29.6	31.0	24.6	7.9	3.1	100.0
Kaikkiaan	3.4	27.7	31.5	25.7	8.9	2.8	100.0

Koulusivistys. Irtolaisista 29 eli 3.1 % ei ollut käynyt mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 47 eli 5.0 %, kansakoulun käyneitä oli 762 eli 80.8 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 43 eli 4.5 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 42:lla eli 4.4 %:lla, ammattikoulun oli käynyt 21 eli 2.2 % ja ammattioipiston kaksi.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	4	1.1	—	—	4	0.4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	7	1.9	6	1.1	13	1.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	19	5.1	53	9.2	72	7.6
Liikkeenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorienkilökuntaa	11	2.9	26	4.5	37	3.9
b) työntekijöitä	9	2.4	27	4.7	36	3.8
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	112	30.1	227	39.6	339	35.9
Muita työntekijöitä	193	51.9	142	24.7	335	35.4
Merimiehiä ja kalastajia	13	3.5	—	—	13	1.4
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa ...	1	0.3	—	—	1	0.1
Yksityisten palvelijoita	—	—	76	13.2	76	8.0
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	3	0.8	17	3.0	20	2.1
Yhteensä	372	100.0	574	100.0	946	100.0

¹⁾ Tietymätöntä syntyperää olevat mukaanluettuina. — ²⁾ Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

Myös uudet irtolaiset ryhmittäivät ammattinsa mukaan suurin piirtein samalla tavoin.

Muita tietoja. Kaikista irtolaisista oli 256 eli 27.1 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta tai kerjuusta.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 533 eli 56.3 % kaikista, miehistä erikseen 259 eli 69.6 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 57.2 %.

Kustannukset. Kaupungin bruttomenot irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 10 418 115 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti korvauksina toisilta kunnilta ja valtiolta 1 976 010 mk, joten nettomenoiksi jäi 8 442 105 mk. Irtolaisille annetun köyhäinhoidon kustannukset eivät sisälly näihin lukuihin.

c. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettavien lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 3 715 henkilöä, joista 3 438 miestä ja 277 naista. Kertomusvuonna alkoholihuollossa olleiden luku oli uusi vuotuinen huippuluku alkoholistilain voimassaoloaikana. Niinä vuosina, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	1 794	197	1 991
1938	764	41	805	1947	2 448	321	2 769
1939	817	38	855	1948	2 769	348	3 117
1940	533	14	547	1949	2 620	309	2 929
1941	426	12	438	1950	3 076	338	3 414
1942	493	50	543	1951	3 115	296	3 411
1943	650	98	748	1952	3 328	292	3 620
1944	509	109	618	1953	3 438	277	3 715
1945	1 447	198	1 645				

Kertomusvuoden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 2 579 miestä ja 206 naista eli yhteensä 2 785 henkilöä, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatko- ja uusia alkoholisteja, kun sensijaan ensi kertaa vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 859 miestä ja 71 naista eli kaikkiaan 930 henkilöä.

Näitä ns. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1946	968	104	1 072
1938	484	24	508	1947	1 297	170	1 467
1939	315	8	323	1948	1 184	148	1 332
1940	150	4	154	1949	864	97	961
1941	201	8	209	1950	972	96	1 068
1942	242	43	285	1951	835	73	908
1943	346	78	424	1952	916	75	991
1944	191	65	256	1953	859	71	930
1945	915	126	1 041	Yhteensä	11 124	1 226	12 350

Uusien alkoholistien yhteissumma 12 350 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi alkoholistilain voimassaoloaikana. Naisia oli näistä kaikista vain 9.9 %. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksista.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä lähes neljäsosa eli 22.4 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	47.2	42.6	46.9
» maalaiskunnissa	51.5	56.3	51.8
Ulkomailla	1.3	1.1	1.3

Äidinkielenä oli suomi 3 430:llä eli 92.3 %:lla, ruotsi 271:llä eli 7.3 %:lla ja jokin muu kieli 14:llä.

Huollon peruste. Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	76	2.2	2	0.7	78	2.1
Häiriö tai pahennus	1 221	35.5	104	37.5	1 325	35.7
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	143	4.2	2	0.7	145	3.9
Rasitukseksi joutuminen	80	2.3	10	3.6	90	2.4
Köyhäinhoidon tarve	19	0.6	—	—	19	0.5
Juopumuspidätykset	1 771	51.5	150	54.2	1 921	51.7
Vapaaehtoisuus	128	3.7	9	3.3	137	3.7
Yhteensä	3 438	100.0	277	100.0	3 715	100.0

Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyömisestä, omaisten rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 6.3 % (ed. v. 7.6 %). Uusien alkoholistien kohdalla olivat eri perusteiden suhteelliset osuudet muuten jokseenkin saman suuruiset, paitsi että juopumuspidätysten osuus oli 64.5 % ja häiriön tai pahennuksen osuus 24.1 %. Vapaaehtoisina oli huollossa 137 alkoholistia¹⁾.

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistihuoltolasta vapautunut henkilö on vielä sen jälkeen raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Alkoholistien ryhmittäminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	983	28.6	69	24.9	1 052	28.3
Raittiusvalvonta	1 187	34.5	111	40.1	1 298	35.0
Huoltolahoito, täytöntöönpanematon	399	11.6	37	13.4	436	11.7
Huoltolahoito, täytöntöönpanettu	338	9.8	20	7.2	358	9.6
Jälkivalvonta	531	15.5	40	14.4	571	15.4
Yhteensä	3 438	100.0	277	100.0	3 715	100.0

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 64.2 %, raittiusvalvontaan 25.1 %, huoltolahoitoon määrättiin 8.2 % ja jälkivalvontaan ehti vain 2.5 %.

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 75 226, joista 6 463 oli naisten. Numeroista puuttuvat vaarallisten sekä vapaaehtoisina omalla kustannuksellaan huoltoloissa olleiden päivät.

¹⁾ Vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sitten, kun he huoltolasta vapauduttuaan joutuvat ns. jälkivalvontaan.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyvät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	1 231	35.8	59	21.3	1 290	34.7
Naimisissa olevia	1 729	50.3	127	45.9	1 856	50.0
Leskiä	76	2.2	35	12.6	111	3.0
Eronneita	402	11.7	56	20.2	458	12.3
Yhteensä	3 438	100.0	277	100.0	3 715	100.0

Aviottomina syntyneitä ¹⁾ oli alkoholisteista 4.8 %, erikseen miehistä 4.5 % ja naisista 8.3 %. Lapsia oli 1 702 alkoholistilla yhteensä 3 487.

Ikä. Eri ikäluokkien osuudet alkoholistihuoltoon joutuneista olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60 v.—	Kaik- kiaan
Luku	—	17	587	1 105	1 374	512	120	3 715
%	—	0.5	15.8	29.7	37.0	13.8	3.2	100.0

Koulusivistykseltään oli alkoholisteissa 97 eli 2.6 % sellaisia, jotka eivät olleet käyneet mitään koulua, vain osan kansakoulua oli käynyt 172 eli 4.6 %, kansakoulun käyneitä oli 2 876 eli 77.4 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 125 eli 3.4 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 206:lla eli 5.6 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 25 eli 0.7 %. Ammattikoulun oli alkoholisteista käynyt 185 eli 5.0 % ja ammattiopiston 28 eli 0.8 %.

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	50	1.4	4	1.4	54	1.5
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	20	0.6	—	—	20	0.5
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	154	4.5	27	9.8	181	4.9
Liikkeenkilökontaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökontaa	169	4.9	10	3.6	179	4.8
b) työntekijöitä	114	3.3	10	3.6	124	3.3
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	1 587	46.2	137	49.5	1 724	46.4
Muita työntekijöitä	1 179	34.3	64	23.1	1 243	33.5
Merimiehiä ja kalastajia	78	2.3	—	—	78	2.1
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	66	1.9	5	1.8	71	1.9
Yksityisten palvelijoita	—	—	8	2.9	8	0.2
Muun elinkeinon harjoittajia	3	0.1	—	—	3	0.1
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	18	0.5	12	4.3	30	0.8
Yhteensä	3 438	100.0	277	100.0	3 715	100.0

Muita tietoja. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 270 eli 7.3 %.

¹⁾ Ks. alav. 1 s. 147.

Kustannukset. Kaupungin bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 25 278 995 mk:aan. Tuloina saatiin vastaavasti valtiolta korvauksina yhteensä 138 255 mk, joten lopullisiksi nettomenoiksi jäi 25 140 740 mk. Näihin lukuihin eivät sisälly alkoholisteille annetusta köyhäinhoidosta aiheutuneet kustannukset.

Alkoholistipoliklinikan toiminta. V. 1950 aloitettua alkoholistipoliklinikka-toimintaa jatkettiin alkoholistihuollon tehostamiseen varattujen määrärahojen turvin. Poliklinikkaa johti lääketieteen lisensiaatti H. Carpelan. Vastaanotto oli kahdesti viikossa talossa Pengerkatu 5. Poliklinikan hoidossa oli vuoden aikana kaikkiaan 422 potilasta, joiden käyntikertojen yhteinen luku nousi 2 612:een. Pääosa oli alkoholisti- ja irtolaishuolto-toimiston sinne lähettämiä raittiushuoltonnassa olevia alkoholisteja.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistihuolto-toimiston toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

Ns. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 13 758 eri henkilöä, joista miehiä 12 494 ja naisia 1 264. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 279 henkilöä vähemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 4 075 ja syytteeseen asetettiin 7 059 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 34 081. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuodessa oli miesten osalta 2.46 ja naisten osalta 2.61. Eniten pidätyksiä sattui heinä- ja elokuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 5 631, irtolaisina rekisteröityjä 987 sekä raittiushuoltolain mukaisina tapauksina rekisteröityjä 1 242.

Juopumuspidätykset vv. 1944—53 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1944	10 834	526	11 360	13 021	2 187
1945	24 537	2 289	26 826	27 673	3 136
1946	29 446	2 584	32 030	33 898	4 452
1947	28 051	2 794	30 845	32 241	4 190
1948	27 557	2 207	29 764	31 643	4 086
1949	26 696	2 079	28 775	30 544	3 848
1950	32 117	2 129	34 246	36 647	4 530
1951	28 430	2 300	30 730	32 139	3 709
1952	31 833	2 446	34 279	35 647	6 262
1953	31 607	2 474	34 081	35 273	5 805

d. Raittiushuolto

Huollettavien lukumäärä. Raittiushuoltotoimenpiteitä sovellettiin 742 eri henkilöön, joista 729 miespuolista ja 13 naispuolista. Näistä oli 221 jo edellisenä vuonna ollut raittiushuollon kohteena.

V:sta 1947 lähtien, jolloin laki juopuneena tavattujen henkilöiden raittiushuollosta tuli voimaan, on toimenpiteitä sovellettu eri vuosina seuraaviin henkilömääriin:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1947	168	9	177	1951	811	7	818
1948	254	12	266	1952	743	22	765
1949	569	16	585	1953	729	13	742
1950	784	14	798				

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli näistä kertomusvuonna 276 eli 37.2 %. Raittiushuollossa olleista oli syntynyt:

	Miehiä %	Naisia %	Yhteensä %
Suomen kaupungeissa ja kauppaloissa	57.6	38.5	57.3
» maalaiskunnissa	42.1	53.8	42.3
Ulkomailla	0.3	7.7	0.4

Huoltotoimenpiteet, siviilisääty ja syntyperä. Viimeksi sovelletun toimenpiteen sekä siviilisäädyn mukaan ryhmittäytyivät raittiushuollossa olleet seuraavasti:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitukset	619	84.9	10	76.9	629	84.8
Raittiussuojelu	110	15.1	3	23.1	113	15.2
Yhteensä	729	100.0	13	100.0	742	100.0

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	614	84.2	8	61.5	622	83.8
Naimisissa olevia	111	15.2	3	23.1	114	15.4
Eronneita	4	0.6	2	15.4	6	0.8
Yhteensä	729	100.0	13	100.0	742	100.0

Aviottomina syntyneitä oli 39¹⁾.

Ikä. Suurin osa raittiushuollossa olleista oli 21—24 vuotiaita, nimittäin 76.0 %. Lakiä voidaan soveltaa vain alle 25 vuotiaisiin. Eri ikäluokkien osuudet olivat:

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	Kaikkiaan
Luku	—	178	564	742
%	—	24.0	76.0	100.0

Ammatti. Ammattinsa mukaan raittiushuollossa olevat ryhmittäytyivät seuraavasti:

Ammattiryhmä	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	5	0.7	—	—	5	0.7
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	8	1.1	1	7.7	9	1.2
Liikkeenkilöä:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	33	4.5	—	—	33	4.5
b) työntekijöitä	45	6.2	2	15.4	47	6.3
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	289	39.7	6	46.1	295	39.8
Muita työntekijöitä	231	31.6	3	23.1	234	31.5
Merimiehiä ja kalastajia	21	2.9	—	—	21	2.8
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	25	3.4	1	7.7	26	3.5
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	72	9.9	—	—	72	9.7
Yhteensä	729	100.0	13	100.0	742	100.0

¹⁾ Ks. alav. 1 s. 147.

Raittiushuollon kohteina olleet ryhmittyvät ammateittain suhteellisesti samoin kuin irtolais- ja alkoholistihuollossa olleet.

Kustannukset. Raittiushuollosta aiheutuneet kustannukset ovat olleet vain hallinto-kustannuksia, joita ei ole voitu erikseen laskea ja jotka sisältyvät irtolais- ja alkoholisti-huoltotoimiston muihin kustannuksiin.

e. Kodinperustamislainat, lapsilisät ja sotilasavustukset

Kaupungin sosiaalisiin oloihin vaikuttavista, valtion rahoittamista, mutta huolto-lautakunnan täytäntöönpanotehtäviin joko osittain tai kokonaan kuuluvista toiminta-muodoista, kodinperustamislainoista, lapsilisistä ja sotilasavustuksista mainittakoon virastotoiminnasta esitettyjen numerotietojen lisäksi seuraavaa:

Kodinperustamislainoja myönsi sosiaaliministeriö kertomusvuonna 885:lle helsinkiläi-selle nuorelle avioparille kaikkiaan 28 816 000 mk.

Lapsilisää määrättiin huoltolautakunnan toimesta kertomusvuonna maksettavaksi kaikkiaan 1 356 847 200 mk, mutta kun siitä palautettiin virheellisiä suorituksia tai oikeu-dettomasti nostettuja lapsilisä 529 445 mk, jäi lopullisesti maksetuiksi 1 356 317 755 mk. Lapsilisan nostajien ja lapsilisiin oikeutettujen lasten vastaavat luvut eri vuosineljännes-ten aikana olivat seuraavat:

Neljännes	Yksityisiä lapsilisan nostajia	Vastaava lasten luku	Lapset, joista lastensuojelu- lautakunta tai huoltolauta- kunta nosti lapsilisan	Lapsilisää saa- neiden lasten luku kaikkiaan
I	53 711	91 434	963	92 397
II	54 603	92 735	1 008	93 743
III	54 878	93 472	984	94 456
IV	54 952	93 909	988 ¹⁾	94 897

Lapsilisää nostaneet yksityiset perheet (=nostajat) ryhmittyyvät sen mukaan kuinka monesta lapsesta he lapsilisan nostivat, vuoden viimeisen neljänneksen aikana seuraavasti:

Lapsilisää nostettiin	Nostajia	Lapsilisää nostettiin	Nostajia
1 lapsesta	28 555	6 lapsesta	127
2 »	17 282	7 »	28
3 »	6 574	8 »	10
4 »	1 872	9 »	4
5 »	499	11 »	1
		Yhteensä	54 952

Sotilasavustusta maksettiin sotilasavustuslain nojalla asevelvollisten 511 omaiselle kaikkiaan 19 165 002 mk.

f. Kodinhoitotoiminta

Kunnallisesta kodinhoitoavusta tuli osalliseksi eri kuukausina seuraava määrä perheitä:

tammikuu	282	heinäkuu	350
helmikuu	354	elokuu	373
maaliskuu	331	syyskuu	389
huhtikuu	305	lokakuu	415
toukokuu	353	marraskuu	409
kesäkuu	385	joulukuu	403

¹⁾ Tähän sisältyy 17 lasta, joista yksityisen lastenkodin johtaja kasvattajan ominaisuudessa nosti lapsilisan.

Kodinhoitoapua saaneiden eri perheiden lukumäärä oli koko vuonna 1 675.

Kodinhoitoapua saaneissa perheissä suorittivat lautakunnan alaiset kodinhoitajat ja -siivoojat kaikkiaan 15 290 työpäivää, joista 2 027 tuli kodinsiivoojien osalle. Muille kuin vähävaraisille annetusta kodinhoitoavusta perittiin asianomaisilta yhteensä 1 403 380 mk.

g. Ammattiopintojen avustaminen, invalidihuolto ja työhuolto

Ammattiopintojen avustuslaissa edellytettyä huoltoa sai kertomusvuonna 1 130 Helsingissä opiskelevaa henkilöä. Heille valtion varoista maksettujen avustusten, apurahojen ja lainojen yhteinen määrä oli 19,4 milj. mk, josta kuitenkin opintojen keskeyttämisen yms. johdosta palautettiin 943 400 mk. Lisäavustuksina suoritettiin kaupungin varoista 1 996 849 mk sellaisille, joiden valtion varoista saama avustus oli riittämätön.

Invalidihuoltoa sai kaikkiaan 807 invalidia, johon sisältyvät myös invalidirahan saaneet. Invalidihuoltomenoina suoritettiin kertomusvuonna 5,2 milj. mk, josta kaupungin varoista maksettu osuus oli 777 003 mk. Tämän lisäksi tulee invalidirahana maksetut 43,7 milj. mk, jotka suoritettiin valtiokonttorin välityksellä.

Kaupungin talousarvioon tuberkuloottisten jälkihuoltoa varten varatusta erillisestä määrärahasta käytettiin 299 777 mk pääasiassa työvälineiden hankintaan tuberkuloositoipilaille heidän toimeentulomahdollisuuksiensa tehostamiseksi. Samasta määrärahasta myönnettiin lisäksi 300 000 mk Helsingin Tuberkuloosiyhdistykselle käytettäväksi samaan tarkoitukseen.

Sotaorpojen työhuoltomenoina suoritettiin 241 sotaorvolle kaikkiaan 5,5 milj. mk, minkä lisäksi 47 orpoa sai Presidentti Kallion rahaston varoista tilapäisavustuksia. Kaikkiaan 280 helsinkiläistä sotaorpoa sai muista kuin kaupungin varoista huoltoa yhteensä 5,8 milj. mk:n arvosta.

Sotaleskien työhuoltolain voimassaolon päätyttyä on aikaisemmin tehtyjen päätösten mukainen koulutus jatkunut enää vain yhden lesken osalta, jolle kertomusvuonna suoritettiin kouluavustuksena 20 000 mk.

III. Huoltotoimen kustannukset

a. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1953 varoja yhteensä 1 001 222 589 mk, josta määrästä kuitenkin 7 milj. mk kaupunginhallituksen käytettäväksi arvaamattomien tarpeiden varalta.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 1 045 458 470 mk:aan, ensi kerran yli miljardin mk:n rajan. Kun tästä vähennetään eräille sosiaalista toimintaa harjoittaville yhdistyksille ja laitoksille jaetut avustukset (4 659 777 mk) sekä kaupunginhallituksen käytettäväksi merkitystä määrärahasta eräisiin peruskorjauksiin, kurssimenoihin ym. suoritettut erät (1 315 741 mk), jäi varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 1 039 482 952 mk. Kun tästä vähennetään tulot 354 184 111 mk, jää jäljelle 685 298 841 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupungille aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1953. Edellisestä vuodesta ne nousivat 73 520 035 mk.

Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1944—1953 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1944	42 932 472	1949	291 800 076
1945	64 514 281	1950	357 843 589
1946	114 765 724	1951	478 825 024
1947	154 004 698	1952	611 778 806
1948	228 448 069	1953	685 298 841

Seuraavat taulukot osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1953¹⁾.

T u l o t	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittivät (+) tai alittivat (-) lasketut
	M a r k k a a		
Korvaukset annetusta huollosta	110 000 000	174 758 563	+ 64 758 563
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	724 000	1 305 517	+ 581 517
Työhuoneet	2 000 000	3 868 041	+ 1 868 041
Maanviljelys	1 100 000	794 071	— 305 929
Pesula	15 220 000	17 926 728	+ 2 706 728
Luontoisedut	7 085 000	7 727 855	+ 642 855
Tervalammen työlaitos	15 912 105	16 423 114	+ 511 009
Tervalammen maatila	31 673 204	32 100 770	+ 427 566
Työtuvut	80 000 000	89 220 944	+ 9 220 944
Kodinhoitajatoiminta	7 300 000	10 058 508	+ 2 758 508
Yhteensä	271 014 309	354 184 111	+ 83 169 802

M e n o t	Talous- arvioon otetut määrärahat	Vuoden var- rella myön- netyt lisä- määrärahat	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+), ylitys (—)
	M a r k k a a			
Huoltolautakunta sekä huoltoviraston hallinto- ja huolto-osastot	100 455 881	2 390 325	97 367 856	+ 5 478 350
Kassa- ja tiliosasto	7 800 100	34 085	7 589 128	+ 245 057
Asiamiesosasto	25 804 960	336 020	25 361 622	+ 779 358
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	38 428 690	301 870	34 496 840	+ 4 233 720
Kunnalliskoti	192 288 224	350 050	170 742 064	+ 21 896 210
Työhuoneet	3 506 892	—	3 277 706	+ 229 186
Maanviljelys	1 989 040	—	951 660	+ 1 037 380
Pesulaitos	14 525 304	—	12 735 662	+ 1 789 642
Tervalammen työlaitos	26 874 454	258 715	27 723 807	— 590 638
Tervalammen maatila	29 517 460	—	30 013 149	— 495 689
Työtuvut	94 742 284	47 391	90 512 576	+ 4 277 099
Vanhainkoti	105 412 300	10 910	94 260 141	+ 11 163 069
Yksityiskotihoito	500 000	—	43 500	+ 456 500
Sairaalahoido	131 500 000	—	145 342 097	— 13 842 097
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	7 000 000	—	8 887 574	— 1 887 574
Suoranaiset avustukset	200 000 000	—	281 182 692	— 81 182 692
Päivähoitokustannukset	200 000	—	165 140	+ 34 860
Matkakustannukset	500 000	—	440 994	+ 59 006
Hautauskustannukset	2 000 000	—	2 146 359	— 146 359
Alkoholihuollon tehostaminen	2 800 000	—	2 798 733	+ 1 267
Kunnallinen työhuolto	3 200 000	—	2 773 852	+ 426 148
Sekalaiset menot	517 000	—	669 800	— 152 800
Yhteensä	989 562 589	3 729 366	1 039 482 952	— 46 190 997

Huoltotoimen bruttomenot ovat viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana olleet kutakin kaupungin asukasta kohden seuraavat:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1944 ...	195:32	1946 ...	410:01	1948 ...	813:64	1950 ...	1 383:98	1952 ...	2 346:54
1945 ...	281:97	1947 ...	564:33	1949 ...	1 027:54	1951 ...	1 858:50	1953 ...	2 643:87

¹⁾ Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V — 38. 1953.

Edellä esitettyjen kustannusten lisäksi kaupunki joutui kertomusvuonna suorittamaan kansaneläkeläisissä säädettyjen lisäeläkkeiden kunnanosuuksia ja osuuksia vanhuusavustuksista kansaneläkelaitokselle kaikkiaan 218 907 182 mk.

b. Annetusta huollosta perityt korvaukset

Asiamiesosaston toimesta perittiin v. 1953 rahakorvauksina annetusta huollosta 241 264 247 mk, josta 174 758 563 mk koski huoltolautakunnan ja 66 505 684 mk lasten-suojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulauta- kunnan anta- masta huol- lost, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	61 578 236	14 940 098	76 518 334
Toisilta kunnilta peritty	29 862 584	10 753 982	40 616 566
Yksityisiltä peritty	83 317 743	40 811 604	124 129 347
Yhteensä	174 758 563	66 505 684	241 264 247

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lasten-suojelulautakunnan antamasta huollosta 32 mieheltä ja 3 naiselta työlaitoksessa suoritetun työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli kertomusvuonna yhteensä 421 748 mk josta 269 628 mk huoltolautakunnalta saadun ja 152 120 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huolto- lautakunnan antamasta huol- lost, mk	Korvaus lasten- suojelulauta- kunnan anta- masta huol- lost, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	174 758 563	66 505 684	241 264 247
Työllä korvattu	269 628	152 120	421 748
Yhteensä	175 028 191	66 657 804	241 685 995

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvausten yhteismäärä nousi edelliseen vuoteen verraten 44 649 038 mk eli 34,3 %. Erikseen laskien nousivat valtiolta saatujen korvausten määrät 18 241 699 mk eli 42,1 %, toisilta kunnilta perittyjen 2 125 290 mk eli 7,7 % ja yksityisiltä perittyjen 24 282 049 mk eli 41,1 %. Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista on kymmenvuotiskautena 1944—1953 kehittynyt seuraavasti:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1944	47,9	1946	42,0	1948	34,3	1950	36,1	1952	45,4
1945	54,8	1947	36,4	1949	34,7	1951	39,4	1953	47,7

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuuntaa voidaan vielä ilmaista vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Sanotut suhdeluvut julkaistaan alla kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa.

Suhdeluvut ovat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1944	16.2	1946	8.5	1948	11.6	1950	13.4	1952	14.2
1945	13.3	1947	11.0	1949	11.8	1951	13.1	1953	16.8

Yllä esitettyjen perittyjen korvausten lisäksi perittiin ulkopuolella huoltotoimen varsinaisen talousarvion korvauksina kansaneläkelain mukaan suoritettujen lisäeläkkeiden kunnanosuuksista toisilta kunnilta ja valtiolta kaikkiaan 15 049 655 mk.